

LA BIBLIOTECA PÚBLICA A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA: UN SERVEI EN XARXA

Diputació de Barcelona
Servei de Biblioteques

*C/ Urgell, 187 08036 Barcelona
T. 93 402 25 45 Fax 93 402 24 88
a/e: sbiblioteques@diba.es
<http://www.diba.es/biblioteques/inici.asp>*

LA BIBLIOTECA PÚBLICA A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA: UN SERVEI EN XARXA

Text:

Ester Omella i Claparols

Coordinació:

Assumpta Bailac i Puigdellívol

Dades estadístiques: Antoni Feliu Oller

Disseny i maquetació: Gemma Grandia (Insòlit)

©Diputació de Barcelona

Servei de Biblioteques

Juliol de 2002

Edició no venal

D.L.: B-42546-2002

Impressió: Unitat d'Impressió i Reprografia

SUMARI

1 INTRODUCCIÓ	7
2 LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA	9
3 LA BIBLIOTECA PÚBLICA: MISSIÓ I OBJECTIUS	11
4 SERVEIS QUE OFEREIXEN LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES	15
5 LA BIBLIOTECA PÚBLICA ENCARANT EL FUTUR	19
6 MARC LEGAL	25
7 MARC NORMATIU. ESTÀNDARDS D'EQUIPAMENTS I SERVEIS	27
8 ORGANITZACIÓ DEL SERVEI DE BIBLIOTECA PÚBLICA:	
EL MARC COMPETENCIAL DE LES DIFERENTS ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	29
9 FINANÇAMENT DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES	33
10 ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ D'ALTRES AGENTS EN LA PRESA DE DECISIONS	35
11 EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA	37
12 RECURSOS HUMANS	41
13 LA QUALITAT DEL SERVEI. PLANIFICACIÓ I AVALUACIÓ	43
14 RECURSOS D'INFORMACIÓ	47

ANNEXOS

ANNEX 1 MANIFEST DE LA UNESCO PER A BIBLIOTECA PÚBLICA	55
ANNEX 2 CONVENI TIPUS ENTRE ELS AJUNTAMENTS I LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA	59
ANNEX 3 ELS ESTÀNDARDS D'EQUIPAMENTS I SERVEIS	65
ANNEX 4 PARÀMETRES ECONÒMICS	67
ANNEX 5 MISSIONS I FUNCIONS BÀSIQUES DEL PERSONAL DE BIBLIOTEQUES	69

I • INTRODUCCIÓ

Aquesta és la segona edició revisada i actualitzada d'un primer document elaborat amb el mateix títol pel Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona l'any 2001.

L'objectiu segueix sent facilitar als responsables polítics i tècnics locals una informació bàsica sobre el rol del servei de biblioteca en el context de l'anomenada «societat de la informació». Hi trobareu el marc general que regula la biblioteca pública i els requeriments bàsics que utilitza el Servei de Biblioteques (<http://www.diba.es/biblioteques>) en la creació i el funcionament de les biblioteques de la Xarxa.

Les biblioteques públiques del nostre país han experimentat un canvi molt important en els últims anys. L'aprovació de la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya (1993), i especialment el consens existent en el procés previ, ha generat un impuls en la creació i millora dels serveis de lectura pública a Catalunya.

El nombre de biblioteques públiques va creixent i el que és més important, s'està produint també un increment en el nivell de servei i en el seu ús.

La biblioteca pública, a la província de Barcelona, és un projecte compartit entre els ajuntaments que en tenen la competència, i la Diputació de Barcelona que actua com a prestadora d'ajuts i serveis, afavoreix la cooperació i facilita el seu treball en xarxa.

2. LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA

Les biblioteques públiques a la província de Barcelona: un servei compartit dels ajuntaments i la Diputació de Barcelona per garantir als ciutadans l'accés a la informació i a la cultura.

A continuació trobareu les dades de servei, recursos i usos de les biblioteques públiques que treballen en xarxa amb el Servei de Biblioteques. Les dades han estat actualitzades en data de juny del 2002.¹

SERVEI

175	Municipis de la província de Barcelona amb servei de lectura pública, en conveni amb la Diputació de Barcelona (d'un total de 311).
4.348.882	Habitants que poden tenir accés al servei de lectura pública, en conveni amb la Diputació de Barcelona (dels 4.805.927 que té la província).
183.616	Hores de servei l'any 2001.

RECURSOS

145	Biblioteques públiques a la Xarxa. ²
8	Bibliobusos a la Xarxa.
Més de 3.500.000	Exemplars integren el seu fons documental.
107.349	m ² d'espai bibliotecari.
1.821	Punts informàtics.
94	Biblioteques amb equipament d'audició i visionatge.
690	Professionals a les biblioteques l'any 2001.
29.203.938	Euros invertits pels ajuntaments i la Diputació de Barcelona en el funcionament de les biblioteques de la Xarxa l'any 2001, la qual cosa representa 6,08 Euros per habitant. ³

¹ Les dades provenen de fonts d'informació del Servei de Biblioteques. Trobareu més informació a l'apartat d'estadístiques del web del Servei de Biblioteques <<http://www.diba.es/biblioteques/Infgen/estadistiques/estat-c1.asp>>.

² Totes estan informatitzades i disposen de servei públic a Internet.

³ Que poden tenir accés al servei de lectura pública, en conveni amb la Diputació de Barcelona.

USOS

37.051	Mitjana diària d'usuaris ⁴ a tota la Xarxa l'any 2001.
9.080.399	Usuaris totals l'any 2001.
9.039	Mitjana diària d'usuaris de préstec a tota la Xarxa l'any 2001.
2.215.298	Usuaris totals del servei de préstec l'any 2001.
588.013	Usuaris totals d'Internet l'any 2001.
2.399	Mitjana diària d'usuaris d'Internet a tota la Xarxa l'any 2001.
5.673.962	Documents prestats en total l'any 2001, dels quals: 1.833.218 són documents audiovisuals -vídeo, cassetts i discs compactes.
23.152	Mitjana diària de documents prestats a tota la Xarxa l'any 2001.
28.981	Documents deixats en préstec interbibliotecari l'any 2001.
743.682	Usuaris amb carnet
17,1 %	D'usuaris amb carnet respecte a la població atesa

⁴ Una mateixa persona pot haver estat usuària del servei bibliotecari diverses vegades.

3 • LA BIBLIOTECA PÚBLICA: MISSIÓ I OBJECTIUS

*"La biblioteca pública com a centre local d'informació facilita tot tipus de coneixement i d'informació als seus usuaris i els proporciona les condicions bàsiques per a l'aprenentatge, per a la presa de decisions i per a l'assoliment del desenvolupament cultural."*⁵

Si una característica han de tenir les biblioteques públiques és el fet d'estar adaptades a la comunitat que han de servir. Es fa necessària una adaptació de la biblioteca al propi entorn, i per això s'amplia la idea de "donar serveis" per la de "prestar serveis d'adequats" a les necessitats dels usuaris reals o potencials.

El punt de partida de la nova concepció de biblioteca pública, fruit de la nova realitat social i del canvi dels suports i els mitjans tradicionals de transmissió de coneixements, se centra en dos aspectes. D'una banda, en la necessitat de conèixer a fons les demandes de la comunitat per respondre a la diversitat d'interessos que pot tenir per raó d'edats, formació, interessos, etc. De l'altra, en la conveniència d'optimitzar els recursos i, per tant, de centrar-se en aquells serveis que satisfacin més les necessitats dels usuaris, com també d'aprofitar els recursos d'altres institucions, amb convenis cooperatius i xarxes.⁶

La biblioteca pública actua com a mitjancera entre la informació i l'usuari i vetlla per a la constitució, a escala local, de fons i serveis d'informació d'acord amb les necessitats dels ciutadans, que en són els usuaris dels serveis. Coneixedora de les necessitats d'informació de la població, la biblioteca pública pot proposar continguts i serveis d'informació a la xarxa.

La biblioteca ha d'intervenir a l'hora de potenciar els avantatges socials de la societat de la informació i mirar de superar el risc de la divisió entre rics i pobres informacionals.

Els poders públics han d'evitar els riscos de marginació d'amplis sectors de la població, intervenint en el procés de distribució de la informació per tal de garantir el dret de tothom a tenir les mateixes oportunitats de desenvolupament personal.

D'acord amb les noves Directrius de l'IFLA/Unesco,⁷ les biblioteques públiques se situen en els següents grans àmbits d'actuació: accés a la informació; suport a la formació; foment de la lectura/ desenvolupament cultural; espai de relació i suport al desenvolupament personal.

⁵ Elements de definició de la missió de la biblioteca pública recollits en el *Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994* (Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994).

⁶ Tal i com ho recull l'Ajuntament de Sabadell en la presentació del "paper de la biblioteca en la societat actual". <<http://www.ajsabadell.es/ca/educicult/biblioteques/vbadia/paperb.htm>>.

⁷ *Directrius IFLA/UNESCO per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques*/elaborades per un grup de treball dirigit per Philip Gill per encàrrec de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002. versió castellana disponible a Internet a l'adreça següent: <<http://www.unesco.org/webworld/memory/basictexts.htm>> [Consulta: 9 setembre 2002].

• **Accés a la informació**

Les tecnologies de la informació i la nova realitat social potencien que la biblioteca pública esdevingui un punt d'accés a la informació per a tots els ciutadans.

L'adveniment de la Societat de la Informació comporta noves oportunitats per al benestar social, però també nous riscos de desigualtats amb certs perills per a la cohesió de què gaudeixen les societats europees. Es poden formar tres grups de ciutadans segons sigui la seva relació amb la informació i el coneixement: els que tinguin accés a la informació i capacitat per a seleccionar-la i utilitzar-la; els que tinguin accés a la informació, però els manqui la capacitat per a seleccionar-la o utilitzar-la, i els que ni tan sols tindran accés a la informació, per raons culturals, econòmiques o geogràfiques. Els poders públics, en aquesta nova situació, han d'evitar els riscos de marginació d'amplis sectors de la població, i per això han d'intervenir en el procés de distribució i d'accés a la informació per garantir el dret de tothom a tenir les mateixes oportunitats de desenvolupament personal.

Cal concebre la biblioteca pública com una finestra a tota la informació de l'entorn més immediat. Les noves directrius donen un tractament molt important a la informació local. És en aquest sentit que assenyalen que la biblioteca pública té una responsabilitat particular per facilitar l'accés a la informació local i vinculen la provisió d'informació sobre la comunitat amb el foment de la participació i la presa de decisions del màxim nombre d'agents. Així doncs, es perfila una necessària cooperació amb altres agents de la localitat –productors i distribuïdors d'informació– per a una gestió sostenible dels recursos d'informació a nivell local.

Els darrers estudis sobre les funcions que ha d'assumir la biblioteca pública reafirmen la importància de proporcionar l'accés a la informació local. Consideren, dins els rols actuals de la biblioteca pública, el fet d'esdevenir un centre d'informació local i remarquen que la biblioteca ha d'oferir la informació de la localitat on es troba emplaçada i aquella que afecta directament al ciutadà.

• **Suport a la formació**

La biblioteca pública és un excel·lent suport per a l'educació permanent i una demostració pràctica de l'aposta de la nostra societat envers el valor de l'educació, entès com un procés amb continuïtat al llarg del temps.

Les biblioteques públiques inclouen dins de la seva oferta de serveis, el suport a la formació, que s'orienta a ajudar els usuaris a tenir més a prop d'allà on viuen o treballen aquells documents i instruments que els faciliten l'aprenentatge. Dos serveis addicionals que avui en dia s'estan potenciant des de les biblioteques són el de l'aprenentatge de les tecnologies i el seu efecte en la cerca i l'obtenció d'informació, i el de l'autoformació.

• **Foment de la lectura i desenvolupament cultural de la comunitat**

En les Directrius de 2001 de l'IFLA/Unesco s'aborda el paper de la biblioteca pública en el desenvolupament cultural i artístic de la comunitat i en el suport a la seva identitat cultural. De nou apunten cap un treball necessari amb organitzacions locals i regionals, i per això han de coordinar activitats culturals, organitzar actes i assegurar que els interessos de la comunitat estiguin representats en la col·lecció documental del centre. S'hi recomana que la biblioteca vetlli per reflectir la varietat de cultures representades en la comunitat i emmarca aquesta activitat dins d'una necessària coordinació amb l'entorn i una aportació de la biblioteca o els equipaments bibliotecaris en la línia de donar resposta amb materials pertinents als interessos de la comunitat.

• **Espais de relació**

La biblioteca pública té un paper com a espai públic, de relació i de trobada. Les Directrius IFLA/Unesco conceben la biblioteca pública com "la sala d'estar de la comunitat", això és, com un espai de trobada on conflueix una certa diversitat d'oferta cultural, on no sols s'estableixen relacions individuals entre l'usuari i el llibre i la cultura, sinó també relacions col·lectives.

El desenvolupament cada vegada més gran de serveis electrònics en l'àmbit cultural i en altres àmbits ha posat de manifest que l'ús creixent d'aquests serveis es produeix junt amb una major demanda per part dels ciutadans d'espais físics d'intercanvi i de relació. En són un exemple l'Anella Cultural de Montreal "Service de la culture"⁸ i l'Anella de Ciutadans de Valenciennes.⁹ Aquests projectes posen de manifest que a major consum de serveis culturals en línia, major és la necessitat d'oferir a nivell municipal espais per fomentar l'intercanvi i la relació personal. Tornem a una de les funcions intrínseques i clàssiques de la biblioteca pública al nostre país i ens atrevim a assegurar que aquesta funció no desapareixerà mai, ans al contrari, conviurà amb el previsible augment de serveis oferts en línia.

• **Suport al desenvolupament personal**

Ningú no dubta que l'oportunitat de fomentar la creativitat personal i perseguir nous interessos és important per al desenvolupament de les persones. La biblioteca pública pot contribuir a aquest desenvolupament i també a resoldre satisfactòriament els afers de la nostra vida quotidiana.

⁸ *Service de la culture* [en línia]. <<http://www.ville.montreal.qc.ca/>>. [Consulta: 2 maig 2002].

⁹ *Valenciennes, cité interactive* [en línia]. <<http://www.ville-valenciennes.fr>>. [Consulta: 2 maig 2002].

Podríem fer un apropament parcial d'aquest paper a la funció que perseguien els serveis d'informació a la comunitat ("community services") sorgits en el marc de les biblioteques angloamericanes ens els anys setanta. Per millorar el nivell d'accés a la informació i a la cultura es van proposar integrar la biblioteca a la comunitat i cobrir les necessitats quotidianes dels ciutadans. Perseguint aquest objectiu, es van desenvolupar bases de dades de les entitats del municipi, dels principals equipaments sanitaris i educatius, entre d'altres.¹⁰ Un exemple d'aquest servei en l'actualitat el trobem a: "Servicio de Información Local" de la Ciutat de Medellín, Colòmbia (<http://www.comfenalcoantioquia.com/sil>), que recull, organitza i difon informació generada per la comunitat.

¹⁰ Trobareu àmplia informació d'aquests serveis a Ramona Domínguez, *Nuevas formas de organización y servicios en la biblioteca pública* (Gijón: Trea, 1998), p. 151-179.

4. SERVEIS QUE OFEREIXEN LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

La biblioteca pública –a través dels seus serveis– neix d'una relació entre el coneixement i la llibertat. No es pot, en efecte, concebre la llibertat sense accés al coneixement i a la informació.

Els serveis bàsics de les biblioteques públiques són el servei d'informació i de referència, el servei de consulta i lectura i el servei de préstec. Les biblioteques ofereixen però uns serveis més amplis i diversificats, que presentem a continuació.

Molts d'aquests serveis poden ser prestats en el mateix equipament, o en línia, a través del web.

• Servei d'informació i de referència

Aquest servei s'ofereix a partir de fons propis i externs, als quals es pot accedir mitjançant catàleg i altres sistemes telemàtics. Entre d'altres, considera:

- Assessorament sobre com i on trobar la informació necessària.
- Ajuda per buscar i obtenir aquells documents que la biblioteca no té.
- Disseny de serveis d'informació per a col·lectius locals: empreses, grups polítics, escoles, etc.
- Assistència en l'ús de les eines d'accés a la informació: els catàlegs, els CD-ROM i Internet.
- Accés en línia a les fonts d'informació electrònica (per exemple, Internet) i a la informació disponible en CD-ROM.
- Servei d'informació selectiva i fons documental especialitzat.
- Servei d'informació local, que s'aborda en l'apartat següent.

• Servei d'informació local

La biblioteca pública ofereix amb recursos propis i externs informació sobre la localitat i de la localitat.

- Elaboració de bases de dades de contingut local (per exemple, bases de dades de fotografies històriques del barri/districte, bases de dades de premsa) o confecció de cens de webs de contingut local o edició d'informació local al web.
- Assessorament en la creació de centres de documentació locals en xarxa i la integració en un únic catàleg de les referències del fons documental existent a les entitats de la zona.
- Assessorament a organitzacions de la zona en el disseny de continguts dels webs propis (part documental).
- Col·laboració en matèria d'informació amb altres serveis d'informació (per exemple, punts d'informació juvenil, oficines de turisme, serveis municipals d'ocupació, etc.).¹¹
- Edició de material de contingut local i/o d'interès sectorial específic.

¹¹ Unes quantes biblioteques de la Xarxa (dels municipis de Canovelles, la Garriga, Sant Andreu de la Barca, Sant Joan Despí i Viladecans, entre d'altres) integren els Punts d'Informació Juvenil com un servei més de la biblioteca. Els fons del Punt són consultables al catàleg. S'han iniciat també dos projectes que permetran experiències semblants en col·laboració amb les oficines d'informació turística i amb les agències de suport a l'ocupació.

• **Servei d'obtenció de documents**

Servei que es troba molt vinculat al Servei d'informació i referència i que consisteix en la localització de documents, a partir de diverses fonts d'informació, que es troben disponibles en d'altres serveis d'informació, i en la seva posterior obtenció.

• **Servei de consulta i lectura**

Aquest servei ofereix la consulta i lectura in-situ del fons documental en qualsevol tipus de suport, tant per a adults com per a nens, per cobrir les necessitats informatives, formatives i d'oci.

• **Servei de préstec**

Mitjançant aquest servei s'ofereix la possibilitat de treure els documents (llibres, material audiovisual i altre material) de la biblioteca.

Aquest servei té diverses modalitats:

- Servei de préstec interbibliotecari. A través d'aquest servei, les biblioteques s'encarreguen de localitzar i proporcionar els documents que no existeixen en el fons propi i que estan disponibles a altres biblioteques o en d'altres institucions bibliotecàries, per exemple en les universitats públiques catalanes.
- Servei de préstec domiciliari. Servei assistencial a domicili destinat a persones amb problemes de mobilitat (persones grans, persones amb dificultats físiques, malalts, etc.).
- Servei de préstec a institucions privades i públiques (escoles, presons, hospitals, entitats locals, etc.).

• **Servei de suport a la formació**

Aquest és un dels serveis que està agafant un major protagonisme en la biblioteca pública, com ho demostra el fet que els nous equipaments disposen d'espais multimèdia que permeten l'autoaprenentatge i faciliten la formació d'usuaris.

Aquest servei també s'orienta a ajudar els usuaris a tenir més a prop d'allà on viuen o treballen aquells documents que faciliten l'aprenentatge.¹²

• **Servei de formació d'usuaris**

Activitats formatives que permeten aprofundir en el coneixement dels serveis i dels recursos de la biblioteca.

¹² Algunes biblioteques de la Xarxa es beneficien de convenis de col·laboració amb la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), en virtut dels quals actuen com a punt de suport de la Universitat.

• Serveis d'extensió cultural

Servei consistent en l'organització d'activitats orientades a potenciar l'ús de la biblioteca i a fomentar l'interès per la lectura en els adults i els infants (hora del conte, tallers de lectura, presentació de llibres, conferències literàries d'autors, conferències de temes d'actualitat, exposicions sobre autors, il·lustradors, cicles de música, etc.).

Cal mencionar els serveis de la biblioteca "Portes enllà", que són els que es realitzen amb la finalitat d'acostar la lectura a indrets freqüentats pels vianants i captar nous públics. Les biblioteques seleccionen d'entre el seu fons les obres adequades i les traslladen al lloc escollit. En són un exemple les *Bibliopiscines i Biblioplatges*, com a servei que es realitza durant l'estiu amb la finalitat d'acostar la lectura als usuaris que gaudeixen del temps d'oci a l'aire lliure a les piscines o platges de les seves localitats; així com els *Bibliomercats*,¹³ que ofereixen els serveis de biblioteca pública en els mercats municipals.

• Serveis a l'escola

Un dels eixos principals de l'acció exterior de la biblioteca pública té a veure amb l'escola. El servei que la biblioteca pot oferir a les escoles del municipi té una doble vessant: l'assessorament en l'organització de la biblioteca escolar i per altra banda, l'organització conjunta d'activitats, com les sessions de formació d'usuaris per facilitar l'aprenentatge de les eines i recursos bàsics per a la formació i el currículum o l'organització d'activitats de foment de la lectura per la creació d'hàbits.

• Serveis especials

Les biblioteques públiques ofereixen uns serveis especials, adreçats a satisfer les necessitats dels grups de la comunitat que per raons diverses no poden usar els serveis convencionals de la biblioteca o que tenen necessitat de serveis adaptats als seus interessos. Aquests grups engloben un ampli ventall, des dels discapacitats físics o psíquics, i els cecs o els sords fins a certs col·lectius locals: immigrants, aturats, no-lectors, tercera edat, així com també a col·lectius que són a l'hospital, en presó, en residències, o que no poden sortir de casa.¹⁴

¹³ Actualment funciona en el Mercat de Felip II del Districte de Sant Andreu de Barcelona, a iniciativa de la Biblioteca Garcilaso. A la parada es difonen les activitats que s'organitzen a la biblioteca i és possible de sol·licitar documents en préstec. Aquesta iniciativa ha servit per apropar la biblioteca a molts usuaris del mercat que en canvi no coneixien o no usaven la biblioteca.

¹⁴ A tall d'exemple, l'existència del Servei de cultura àrab a la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu de Ciutat Vella de Barcelona; el projecte "el món dels tovets" que s'organitza en 6 biblioteques de la ciutat de Barcelona i que relaciona el món de la joguina i els peluixs i els contes; i el projecte "biblioteca pública-hospital" dut a terme a la Ciutat de Granollers. Per el col·lectiu d'aturats la biblioteca pública pot ajudar en la presa de decisions sobre la futura orientació professional, així com oferir materials per a l'autoformació. Podeu trobar més informació d'aquest tema a: Mayol Fernández, Carme (1994).

5 • LA BIBLIOTECA PÚBLICA ENCARANT EL FUTUR

Les biblioteques públiques incorporen valor afegit als serveis que presten i els focalitzen a grups específics de ciutadans, considerant la realitat del seu entorn territorial.

Les característiques i les possibles repercussions de l'anomenada "societat de la informació", i la nova realitat social que es va configurant, influeixen en el rol de la biblioteca pública. Diverses qüestions el condicionen de manera notable, com ara:¹⁵

- Els canvis en la formació i el treball.
- La necessitat de facilitar l'accés a grans volums d'informació.
- El paper que la biblioteca pública pot desenvolupar com a agent actiu de foment de la lectura.
- L'increment de la demanda dels seus serveis.
- El treball amb nous suports documentals.
- Els nous serveis: cap a la biblioteca pública digital.
- El repte del treball en xarxa.
- La necessària participació de la biblioteca pública en les polítiques locals: socials, culturals, educacionals, d'integració, de la tercera edat... des de la perspectiva de la informació, i molt especialment en les polítiques locals d'informació.

• Formació i treball

Els temes de formació tenen actualment una importància estratègica per a aquelles societats preocupades pel seu futur. A tots els "perills" que afecten directament la societat en els seus valors se'ls dona una resposta: l'educació. I en relació amb l'educació, ha canviat també el concepte del treball. Allò que s'aprèn en l'educació formal no serveix per a tota la vida. Cal estar sempre en permanent adaptació al món laboral. La societat necessita també altres institucions, més enllà de les escoles o dels centres de formació reglada, per donar resposta a aquesta necessitat. Un informe de la Unesco sobre l'educació en el segle XXI remarca que l'educació ha de promoure "l'aprendre a aprendre".¹⁶ Aquesta és també la missió de les biblioteques. La biblioteca no ha de facilitar només informació, sinó que ha de potenciar el desenvolupament de la competència i de les capacitats per interpretar-la, que són les que permeten produir coneixements i valors.

• La necessitat de facilitar l'accés a grans volums d'informació

Les tecnologies de la informació i la nova realitat social debiliten la imatge de la biblioteca pública entesa únicament com una col·lecció de documents físicament situada en un espai i, en canvi, potencien que la biblioteca pública esdevingui un punt d'accés, una porta a la informació per a tots els ciutadans.

¹⁵ Alguns d'aquests aspectes han estat analitzats a: Partit dels Socialistes de Catalunya. *El Llibre blanc de la cultura a Catalunya: un futur per a la cultura catalana*. (Barcelona: Edicions 62, 1999. 379 p.).

¹⁶ Unesco. *Informe mundial sobre l'educació 1992*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1992. 149 p.

Un dels objectius fonamentals de la nova biblioteca és proporcionar l'accés als canals que contenen tot tipus d'informació. Les biblioteques subministren a usuaris individuals o col·lectius, informació d'utilitat tant per a les activitats productives com per a les de lleure.

Les biblioteques públiques seleccionen, recullen, organitzen i difonen la informació. Les biblioteques serveixen a tots els sectors de la ciutadania per trobar la informació que necessiten. Les biblioteques públiques incideixen, cada cop més, en la transformació activa de la informació en coneixement, posant aquest procés a l'abast de la major part de la població.

Les polítiques sectorials locals que es volen prioritzar han d'anar de la mà de les polítiques d'informació, i una via de cooperació és establir serveis d'informació específics que poden ser oferts també des de la biblioteca pública.¹⁷

Cal que les biblioteques públiques analitzin i coneguin les necessitats d'informació dels ciutadans i que aquestes incideixin en el contingut del fons de les biblioteques i en els seus serveis.

• **La biblioteca pública com a agent actiu de foment de la lectura**

El nivell cultural dels ciutadans és una garantia de desenvolupament democràtic. En un moment en què la democratització de la cultura i l'educació sembla ja una realitat, es viu en paral·lel la sensació d'estar en un moment de clar "empobriment" cultural.

Hi ha una preocupació, per part d'alguns sectors de la societat, que no es perdi tot el que va relacionat amb la lectura. La lectura exigeix "saber llegir", però també conèixer un codi lingüístic i cultural. La lectura aporta coneixement, comporta entreteniment, però també posa en contacte amb els altres, crea identitat i, alhora, esdevé un suport privilegiat de la llengua.

Per tot això la biblioteca ha de ser un agent actiu de foment a la lectura. Cal que el sector públic faci una aposta de contrapunt a la "immediatesa" i a la "rapidesa", que semblen indissociables de qualsevol activitat del nostre context social, amb activitats més properes a la reflexió.

La millor prova que hi ha una demanda social al respecte és l'èxit de les activitats relacionades directament amb el foment de la lectura i l'escriptura (tallers o clubs de lectura, per exemple) a les biblioteques públiques.

• **Increment de la demanda dels seus serveis**

L'ús dels serveis de les biblioteques públiques s'incrementa any rere any i la biblioteca pública ha de donar resposta a la demanda creixent dels seus serveis.

¹⁷ En aquesta línia i a tall d'exemple, recentment, algunes biblioteques de la Xarxa han publicat guies de lectura sobre la gent gran que presenten una selecció de documents d'interès per a aquest grup de població.

El nombre d'usuaris de les biblioteques públiques de la Xarxa va passar de 5.785.661 l'any 1998 a 9.080.399 l'any 2001. Pel que fa als documents prestats, es va passar de 3.280.568 l'any 1998 a 5.673.298 l'any 2001.

• Els nous suports documentals

Els llibres i altres materials impresos encara conformen la major part de les col·leccions de les biblioteques públiques. No obstant això, les col·leccions es nodreixen cada vegada més de materials en nous formats (vídeos, audiocassetts, discs compactes, CD-ROMs, DVD's, o recursos electrònics). Aquesta diversitat de materials amplien les possibilitats del servei i beneficien els usuaris de les biblioteques públiques.

• Els nous serveis: cap a la biblioteca pública digital

La «*biblioteca pública digital*» ha de ser un punt de referència per als ciutadans en la recerca d'informació a la xarxa. Per a aconseguir-ho, la biblioteca ha d'oferir nous serveis, que han de ser una alternativa útil a la biblioteca pública tradicional.¹⁸

La biblioteca ha de fer possible la vella aspiració de les «24 hores de servei», tot establint –mitjançant el correu electrònic i l'accés via Internet– l'accessibilitat als serveis de forma continuada.¹⁹

Els nous serveis han d'estar també molt vinculats a la implantació de les tecnologies de la informació a les biblioteques, especialment en àmbits com els de la participació activa dels usuaris, de la formació o de la promoció de la lectura.²⁰ Altres àmbits com la informació selectiva o personalitzada, l'estructuració de bases de dades o la digitalització de documents són també molt adequats en aquest nou plantejament de serveis.

• El treball en xarxa

Per tal de fer front a la creixent demanda d'informació, com també per tal d'oferir serveis de qualitat, la biblioteca pública ha d'estar integrada en una doble xarxa: la tècnica i la territorial.

Des del punt de vista tècnic, les biblioteques públiques han de tenir un dinamisme i una capacitat d'actuació i de resposta que s'escapa a cadascuna de les biblioteques enteses de forma individual. Des d'aquest punt de vista, el treball en xarxa afavoreix el treball tècnic²¹ i en redueix substancialment els costos.

¹⁸ Lozano, Roser. "La biblioteca pública virtual: un servei públic per als ciutadans del segle XXI". En: Jornades Catalanes de Documentació (7es: 1999: Barcelona). *Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999, p. 250.

¹⁹ A tall d'exemple: l'usuari pot consultar la seva pantalla d'activitat i reservar documents, a través de l'accés als catàlegs via telemàtica, en qualsevol moment del dia i, tal i com es fa ja en el projecte «Pregunteu, les biblioteques responen» <<http://pregunte.carm.es/pregunte/pub01c.shtml>> el servei d'informació pot estar permanentment en funcionament.

²⁰ Pot ser un bon exemple el projecte «Chilias- Infoplanet» que té per objectiu oferir un nou model de biblioteca infantil, que lligués la biblioteca tradicional amb les noves tecnologies de la informació. En el projecte hi han col·laborat tres biblioteques de la Xarxa i actualment és accessible a Internet <<http://www.diba.es/biblioteques/projectes/Prj2-c1.asp>>.

²¹ Permet, entre d'altres, la creació de catàlegs col·lectius, el disseny de nous serveis documentals i la subscripció col·lectiva a bases de dades.

Cal que les biblioteques s'agrupin en una xarxa que inclogui, a més, altres tipus de biblioteques (per exemple, biblioteques universitàries) i centres de documentació.

En un àmbit territorial determinat coexisteixen biblioteques molt diverses i com a conseqüència de la coordinació i del treball en xarxa, ha de ser possible d'establir una gamma completa de serveis de biblioteca en l'àrea que cobreixin.

D'altra banda, la biblioteca pública ha de treballar en xarxa també des de la perspectiva territorial. La biblioteca pública ha de tenir una presència activa en les polítiques locals d'informació - tal com s'analitza en el següent apartat- i ha de desenvolupar sistemes que li permetin un treball en xarxa a nivell territorial amb els agents més propers (culturals, educatius, socials o econòmics).

La biblioteca pública, per tant, s'adreça a cooperar estretament amb institucions patrimonials, escoles i institucions educatives, entre d'altres, per tal de funcionar com a proveïdora d'informació a la comunitat i oferir serveis especials a diversos grups d'usuaris, des d'informació empresarial fins a serveis per a minories ètniques i persones amb deficiències visuals. La biblioteca pública tendeix a desenvolupar els seus serveis d'acord amb les necessitats locals.²²

• **La biblioteca pública i les polítiques locals d'informació**²³

Els ajuntaments, com moltes altres organitzacions, es troben amb la necessitat de dissenyar i implementar polítiques i sistemes d'informació.

El repte de transformar la informació en coneixement i el coneixement en acció orientada a millorar la qualitat de les intervencions esdevé un imperatiu de primera magnitud per a les polítiques públiques.

Si bé és cert que no existeix al nostre país una tradició per part de les organitzacions de planificar la difusió de la informació envers el ciutadà, una de les claus de la gestió pública a l'inici d'aquest segle és la participació. Al nostre entendre, des dels poders públics cal no tan sols afavorir l'accessibilitat a la cultura, per citar-ne un exemple, o als recursos públics a disposició de la cultura, sinó facilitar que la vida municipal es basi en la responsabilitat d'un conjunt d'agents, tot evitant que aquests esdevinguin només consumidors de les polítiques públiques. Els sistemes d'informació poden facilitar aquesta participació, així com ajudar a la integració dels nous ciutadans.

²² En són bons exemples el servei de cultura àrab de la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu i el projecte de "material tiflotècnic" de la Biblioteca Bonnemaison de Barcelona, que a través d'un conveni amb la ONCE pretén apropar la biblioteca pública i els seus serveis a persones amb dificultats visuals parcials o totals.

²³ Podeu trobar més informació a: Omella, Ester; Abadal, Ernest. "Política local d'informació i biblioteca pública". *Item 24* (gener-juny 1999), p 13-34 i a: Amorós, Joan; Ontalba, José Antonio; Pérez, Glòria. "La intervenció de la biblioteca pública a Catalunya en les polítiques locals d'informació". *Item 24* (gener-juny 1999), p. 35-60.

Les polítiques locals d'informació han d'estar orientades, al nostre parer, a facilitar l'accés a la informació que genera l'administració i també a la que generen d'altres agents territorials (associacions, empreses, etc.).

Podríem agrupar la informació d'interès per al ciutadà en tres tipus:

- Informació factual.
- Informació bibliogràfica.²⁴
- Informació administrativa.

Si analitzem la situació al nostre entorn constatem que encara són una minoria els ajuntaments del nostre país que tenen sistematitzat i definit el procés d'actualització i els canals de difusió d'aquest conjunt d'informació del territori, malgrat la importància cada vegada major que l'ordenació de la informació es realitzi en primer lloc a escala local.

Els serveis d'informació al ciutadà s'han de nodrir dels diversos tipus d'informació (factual, bibliogràfica, administrativa) generada en diferents llocs pels diversos agents municipals. Es tracta de planificar quina serà la informació considerada, de definir-ne la política de manteniment, i, finalment, d'orientar els serveis d'informació al ciutadà amb continguts adients.

Els serveis d'informació al ciutadà dels ajuntaments necessiten basar-se i integrar-se en els punts d'accés del ciutadà a la informació ja existents, entre aquests la biblioteca pública. Aquesta es beneficia d'una ubicació privilegiada perquè participa en altres aspectes de la planificació del sistema local d'informació: en l'elaboració de continguts, assessorant en els aspectes tècnics de tractament documental de la informació, i també en tot allò que fa referència a la difusió de la informació i en la definició de productes i de serveis.

La biblioteca pública, d'acord amb els seus recursos i possibilitats, pot implicar-se amb aquestes propostes d'actuació a diversos nivells:

- Com a usuària de la informació local i promotora del seu ús.

La biblioteca pública ha d'oferir amb recursos propis i externs informació sobre la localitat. Les noves tecnologies de la informació i la comunicació han incrementat enormement la possibilitat d'accés a la informació. Al mateix temps, però, s'incrementa la distància entre les persones amb capacitat per fer-ne ús i les que no en tenen. És des de l'Administració, i mitjançant les biblioteques, que cal facilitar espais públics d'accés a la informació, i entre aquesta, la relativa al municipi.

²⁴ En formarien part les referències de documents que es troben a la localitat i que són o poden ser d'accés públic. Una part serien els fons de la biblioteca pública. Ara bé, no es pot oblidar que el dinamisme ciutadà (el que s'ha convingut a anomenar la societat civil, i que té una tradició molt forta a Catalunya) ha anat creant entitats de diferents especialitzacions que, sovint, són dipositàries de col·leccions de documents d'una vàlua i interès notables però que només acostumen a ser conegudes i estar a l'abast dels membres d'aquestes entitats.

- Com a coordinadora i assessora del procés de producció de la informació local.

Es tracta que la biblioteca pública participi en l'organització i informatització de les biblioteques i centres de documentació d'entitats d'un municipi per tal que els seus fons siguin coneguts i accessibles a tots els ciutadans. El projecte ha d'oferir un model d'organització a aquests centres ja existents per tal d'incorporar-los, d'alguna manera, a l'estructura o sistema de biblioteques del municipi.

Aprofundir en aquesta línia de treball contribueix, en certa manera, a augmentar els fons de la biblioteca pública i, per tant, a poder servir millor els propis usuaris i, segurament, a poder-ne guanyar de nous. D'altra banda, ajuda la biblioteca pública a introduir-se encara més en el teixit associatiu del barri o municipi en què es troba i a actuar com a referent bàsic d'orientació en tot allò que fa referència a l'organització i el tractament de la informació bibliogràfica.

- Com a productora d'informació local.

Un dels serveis de la biblioteca pública és l'elaboració de bases de dades de contingut local (buidat de premsa local i comarcal, relació de pàgines web de contingut local, etc.).²⁵

²⁵ En aquest línia, destaquem l'experiència de la Biblioteca Pública de Tarragona <<http://www.biblio.fut.es>>, que ofereix per via telemàtica un servei d'informació local, on s'integren serveis elaborats des de la biblioteca i d'altres departaments municipals. La biblioteca ofereix l'accés al catàleg del fons de la biblioteca i al catàleg del fons local, serveis en línia, la premsa digital de les comarques de Tarragona, i una base de dades de premsa local i comarcal, que ella mateixa elabora.

6 • MARC LEGAL

«Els municipis majors de 5.000 habitants tenen competència obligatòria de creació de biblioteca pública».²⁶

La Constitució espanyola i el dret a la cultura

1978- La Constitució espanyola recull en l'article 44 que l'accés a la cultura és un dret constitucional.

Les lleis municipals i la competència en biblioteques

1985- Segons l'article 26 de la Llei 7/85, de 2 d'abril, reguladora de bases de règim local, i la Llei municipal i de règim local de Catalunya (8/1987, art. 64b), es fixa que les biblioteques formen part de les competències obligatòries dels ajuntaments de poblacions amb més de 5.000 habitants.

La legislació sectorial

1993- El 3 de març de 1993 s'aprova al Parlament de Catalunya la nova Llei de biblioteques, que defineix, estructura i organitza el Sistema de Lectura Pública de Catalunya. El text es refereix a tots els elements que integren el sistema bibliotecari de Catalunya i a la manera com es relacionen entre ells. S'estructura en dues parts: la que fa referència al patrimoni bibliogràfic i a la Biblioteca de Catalunya, i la que desenvolupa el que constitueix el Sistema de Lectura Pública.

El *Sistema de Lectura Pública* queda definit a la Llei com "el conjunt organitzat de serveis de biblioteca pública de Catalunya integrat per totes les biblioteques públiques de titularitat pública, totes les biblioteques públiques de titularitat privada que hi siguin integrades –si han subscrit un conveni amb l'ajuntament corresponent–, les biblioteques de titularitat estatal gestionades per la Generalitat i, excepcionalment, si les necessitats de lectura pública ho requereixen, hi poden ser integrades les biblioteques dels centres d'ensenyament no universitari".²⁷

"En els municipis de més de cinc mil habitants hi ha d'haver una biblioteca local".²⁸

La Llei determina la unificació de les xarxes dependents de les diverses administracions en un únic Sistema de Lectura Pública, estructurada en quatre xarxes provincials. Situa la lectura pública en els municipis i atribueix les funcions de comarcalitat a les comarques. La Llei també distribueix les responsabilitats de gestió entre les diferents administracions i regula els serveis de suport que els ajuntaments rebran de la Generalitat de Catalunya o de les diputacions.

²⁶ L'obligació de crear biblioteques públiques és l'única competència municipal en cultura que és obligatòria per llei, a més de la de vetllar pel patrimoni històric, d'acord a la «Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las bases del régimen local» (BOE nº 80, del 3 de abril de 1985, p. 89-95) i la «Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya» (DOGC núm. 832, 27 d'abril de 1987, art. 89.4). Aquesta obligació també es recull en la legislació específica catalana, citada en aquest apartat.

²⁷ «Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya». DOGC, núm. 1727 (29 de març de 1993), p. 2.217-2.222.

²⁸ «Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las bases del régimen local». BOE nº 80 (3 de abril de 1985), p. 89-95. Aquesta obligació també es recull en la legislació específica catalana, citada en aquest apartat.

El Sistema de Lectura Pública queda estructurat en biblioteques centrals comarcals, biblioteques centrals urbanes, biblioteques locals, biblioteques filials i serveis bibliotecaris mòbils. Per completar aquesta estructura, preveu la creació de les Comissions de lectura pública com a element de participació.²⁹ També considera els serveis de suport a la lectura pública, entre els quals distingeix els serveis nacionals, gestionats pel Departament de Cultura, i els serveis regionals, que són assignats al Departament de Cultura i a les diputacions provincials.

El 4 de maig s'aprova el decret sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.³⁰ El decret diferencia clarament els serveis regionals, que són competència de la Generalitat, dels que ho són de les diputacions. En relació als primers, el decret preveu la possibilitat d'una delegació a les diputacions.³¹

²⁹ Les qüestions relatives a la participació es contemplen en l'apartat 10.

³⁰ «Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya». *DOGC* núm. 2.885 (10 de maig de 1999), p. 6.151-6.152.

³¹ En l'apartat 8 hi ha la informació detallada de la distribució de competències.

7• MARC NORMATIU. ESTÀNDARDS D'EQUIPAMENTS I SERVEIS

Diferents organismes, tant internacionals com locals, han estudiat les característiques que ha de tenir un "servei òptim" i han elaborat uns estàndards que han de servir per orientar la planificació bibliotecària.

Els elements de definició de la missió de la biblioteca pública es troben recollits en el Manifest de la Unesco.³² Aquest text és una referència indispensable per emmarcar el concepte de biblioteca pública, essencialment perquè presenta un enfocament evolutiu en què els serveis de la biblioteca s'adapten als nous temps i a les noves necessitats, i, en definitiva, a la pròpia evolució social.

L'organisme internacional que proposa i marca les directrius generals i els estàndards que han de regir el funcionament de les biblioteques és la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i de Biblioteques (IFLA). Les directrius o estàndards proposats per aquest organisme l'any 1973 –i que es van traduir i publicar en castellà un any més tard–³³ incidien en els aspectes quantitatius (dimensió de les col·leccions, espai, horaris, etc.) i recomanaven que cada país establís, sobre la base de la seva realitat i de les seves possibilitats d'actuació, la normativa pel que fa a la quantitat, tenint en compte com a referència els mínims fixats pels seus paràmetres internacionals.

Aquestes normes elaborades el 1973 es van reeditar el 1977 amb mínimes correccions. A l'inici dels anys 80, donada la transformació iniciada en la societat de la informació a causa dels avenços tecnològics, es va considerar convenient la seva revisió i es van elaborar unes noves directrius per a biblioteques públiques que es van editar el 1986 –un any més tard es van traduir al català–.³⁴ Aquests darrers anys, una Comissió de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA ha reflexionat sobre les qüestions fonamentals de la biblioteca pública i ha elaborat un nou document de directrius per a biblioteca pública, que van sortir publicades el 2001 i són les que actualment es troben vigents.³⁵ Les *Directrius* es defineixen com una eina pràctica i comencen per proporcionar una relació detallada dels serveis i instal·lacions que una biblioteca pública ha d'oferir.

L'IFLA disposa igualment d'estàndards de servei bibliotecari per a infants i d'estàndards de "serveis especials" de la biblioteca pública (per a disminuïts, persones amb dificultats visuals, etc.). Tenint en compte que a nivell internacional s'havien publicat les normes el 1973, el govern català va sol·licitar al col·lectiu professional unes normes per a biblioteques públiques a Catalunya que es van publicar en dos volums el 1984 i el 1991.³⁶ L'Associació de Bibliotecaris de Catalunya (posteriorment Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya) va adaptar els estàndards internacionals a la realitat del nostre país amb una proposta d'estàndards assumibles.

³² Unesco. *Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994.

³³ IFLA. *Normas para bibliotecas públicas*. Madrid: Anabad, 1974.

³⁴ IFLA. *Directrius per a biblioteques públiques*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1987.

³⁵ *Directrius IFLA/UNESCO per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques/elaborades per un grup de treball dirigit per Philip Gill per encàrrec de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002.

³⁶ Ballester, Josefina; Camps, Elisa; Mayol, M. Carme. *Normes per a biblioteques públiques a Catalunya*. Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1984-1991. 2 vol.

Altres organismes han elaborat els seus propis estàndards, com el Ministeri d'Educació i Cultura,³⁷ la Generalitat de Catalunya³⁸ o la pròpia Diputació de Barcelona, sempre tenint com a referència les indicacions de l'IFLA i la realitat on s'insereixen.

INTAMEL ("Round Table of the International Association on Metropolitan libraries". Associació Internacional de Biblioteques Metropolitanas. [http:// www.ifla.org/VII/rt3/rtiamcl.htm](http://www.ifla.org/VII/rt3/rtiamcl.htm)) que és una organització dependent de l'IFLA i que actua com a plataforma de planificació bibliotecària en ciutats més grans de 400.000 habitants, ha desenvolupat també uns estàndards centrats en biblioteques públiques de les àrees metropolitanes.

El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona disposa d'uns paràmetres bàsics de biblioteca pública en els quals s'estableixen, a partir del nombre d'habitants i de si la biblioteca té funció de centralitat:

- La superfície útil i la construïda, distribuïda per àmbits.
- Les unitats necessàries de mobiliari i d'equipament.
- El fons documental inicial i de manteniment tenint en compte diferents suports i tipologia de material.
- Les hores setmanals mínimes d'atenció al públic.
- El personal necessari.

En la primera edició d'aquest document, de l'any 2001, es recollien els paràmetres vigents durant la darrera dècada. En aquesta segona edició s'adjunta en annex els nous paràmetres que van ser revisats i actualitzats a finals del mateix any.

Aquests mínims regeixen les adequacions i les noves construccions dels equipaments que formen part de la Xarxa de Biblioteques, en conveni amb la Diputació de Barcelona.

El Servei de Biblioteques disposa també d'uns estàndards econòmics bàsics que recullen el cost d'inversió inicial i de funcionament i manteniment anual d'una biblioteca, d'acord amb la tipologia i les dimensions. Aquests estàndards es recullen també en annex.

³⁷ *Prototipo de bibliotecas públicas*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1995.

³⁸ "Resolució de 28 de juny de 1993, de convocatòria de Concurs públic...". *DOGC*, núm. 1776 (28 de juliol de 1993), p. 5265-5267.

8. ORGANITZACIÓ DEL SERVEI DE BIBLIOTECA PÚBLICA: EL MARC COMPETENCIAL DE LES DIFERENTS ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

La Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya³⁹ atribueix la responsabilitat de les biblioteques públiques als ajuntaments, i els serveis de suport a la lectura pública al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i a les quatre diputacions provincials.

• Competències dels municipis

D'acord a la llei corresponen als municipis les competències següents:

- Crear, regular, organitzar i gestionar les biblioteques de titularitat municipal, d'acord amb les normes establertes per llei o per reglament i d'acord amb el Mapa de la lectura pública.
- Coordinar i promoure la lectura pública en el municipi.

• Competències de les comarques

D'acord a la llei corresponen a les comarques les competències següents:

- Prestar el servei de lectura pública d'abast supramunicipal i prestar-lo també, subsidiàriament, en els municipis de menys de cinc mil habitants.
- Donar suport als municipis per a la prestació dels serveis bibliotecaris, d'acord amb els ajuntaments.
- Coordinar i promoure la lectura pública a la comarca.
- Fer-se càrrec del finançament de la part de les despeses corresponents a la funció comarcal de les biblioteques centrals comarcals i participar en llur gestió.
- Organitzar els serveis bibliotecaris mòbils que siguin necessaris.

• Competències de les diputacions ⁴⁰

- Adquisició de fons. Aquest servei comprèn l'adquisició dels lots fundacionals de les biblioteques de nova creació i les adquisicions destinades al manteniment de les col·leccions bàsiques.
- Proveïment de catalogació centralitzada.
- Elaborar el Catàleg Col·lectiu de la lectura pública.
- Coordinació del préstec interbibliotecari i de fons de suport al préstec.
- Facilitar el suport tècnic i informàtic a les biblioteques.
- Serveis bibliotecaris mòbils, quan el seu abast sigui supracomarcal.

³⁹ «Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya». DOGC, núm. 1727 (29 de març de 1993), p. 2.217-2.222. I posterior «Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya». DOGC núm. 2.885 (10 de maig de 1999), p. 6.151-6.152.

⁴⁰ La Llei del sistema bibliotecari de Catalunya estructura el Sistema de Lectura Pública a partir de dos elements bàsics: *les biblioteques públiques*, la responsabilitat de les quals assigna –tal com hem vist– als municipis, i en determinats nivells, a les comarques; i en segon lloc, *els serveis de suport a la lectura pública*, dins dels quals es distingeix entre els serveis nacionals, gestionats pel Departament de Cultura i els serveis regionals, que són competència del Departament de Cultura i de les diputacions provincials. El «Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya» (DOGC núm. 2885, de 10 de maig de 1999) precisa les funcions que corresponen a cada administració en la gestió dels serveis de suport.

• **Competències del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya**

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya té competències en la prestació de certs serveis regionals i en la prestació de serveis nacionals de suport a la lectura pública, tots ells detallats a continuació:

Serveis regionals:

- Facilitar informació bibliogràfica i documental selectiva.
- Coordinar el préstec interbibliotecari.
- Dotar el fons de suport al préstec.
- Fer el tractament de fons duplicats i sobrer.
- Fer la redistribució del fons.

Serveis nacionals:

- Dictar tots aquells reglaments que regeixen els diferents aspectes de la lectura pública.
- Fer inspecció del compliment de la Llei de biblioteques i de la normativa que la desplega.
- Elaborar i mantenir el Mapa de lectura pública.⁴¹
- Fer el seguiment i la supervisió de l'aplicació de les directrius del Mapa de lectura pública.
- Fer prestació dels serveis nacionals de suport a la lectura pública.
- Assessorar i col·laborar amb els serveis regionals en l'adquisició de fons.
- Coordinar i gestionar el catàleg col·lectiu de la lectura pública.
- Fer investigació bibliotecària i formació permanent i reciclatge del personal.
- Promocionar les biblioteques i fomentar la lectura pública.
- Establir, anualment, un programa d'ajuts per dotar d'infraestructures, renovar-les i ampliar-les, i construir-ne de noves.
- Coordinar els serveis regionals a fi de garantir una gestió cohesionada del suport a la lectura pública a tot el territori.
- Impulsar, seguir i supervisar l'aplicació del Mapa de lectura pública.

• **Situació a la Província de Barcelona**

Tenint en compte aquest marc competencial, a la Província de Barcelona s'estableixen uns convenis entre els ajuntaments i la Diputació de Barcelona per l'establiment de biblioteques,⁴² on es contempla la distribució de responsabilitats envers el desenvolupament del servei.

⁴¹ L'any 1993 el Departament de Cultura va endegar l'elaboració del Mapa de Lectura Pública de Catalunya, que encara està pendent d'aprovació.

⁴² Es recull un model de conveni tipus en annex.

Els ajuntaments són els responsables de:

- Gestionar la biblioteca i garantir que presti els serveis bàsics de lectura pública.
- Elaborar el Pla d'objectius i anualment, el pla d'activitats.
- Aportar, com a mínim, el personal sense titulació bibliotecària i cobrir-ne les suplències.
- Destinar els recursos econòmics necessaris per realitzar programes de promoció de la biblioteca i dels seus serveis, com també per endegar campanyes de promoció de la lectura, en el marc del Pla d'objectius i activitats anual.
- Aportar els recursos necessaris per a l'adquisició de documents i publicacions periòdiques, destinats a completar els fons de la biblioteca i a donar resposta a les demandes específiques del municipi.
- Mantenir l'edifici i fer-se càrrec de les assegurances tant de l'edifici com del seu contingut, llevat de l'equipament informàtic.
- Mantenir i reposar les instal·lacions i els equips, feta excepció dels equips informàtics vinculats al sistema informàtic de la Diputació.
- Subministrar l'equipament audiovisual bàsic i antifurts.
- Satisfer les despeses dels subministraments derivats de l'activitat de la biblioteca.
- Garantir una correcta senyalització de la biblioteca, tant a la seva entrada de façana, amb indicació de l'horari del servei, com a la senyalització viària de la ciutat.

La Diputació, que té competència en serveis regionals, s'obliga a:

- Subministrar el fons documental inicial de la biblioteca, amb el tractament catalogràfic necessari i amb la seva incorporació al catàleg col·lectiu.
- Subministrar periòdicament un fons de manteniment de documents, amb el tractament catalogràfic necessari.
- Gestionar el catàleg col·lectiu de la xarxa.
- Subministrar la instal·lació informàtica i els corresponents equips bàsics.
- Aportar el director/a, si és el cas, i el personal bibliotecari titular i cobrir-ne les suplències.
- Facilitar el treball en xarxa entre el personal de les biblioteques per a l'intercanvi d'experiències i iniciatives.
- Oferir formació tècnica al personal de la biblioteca.
- Mantenir l'accés dels ciutadans a l'Internet, tot subministrant els equips informàtics necessaris.
- Mantenir el sistema informàtic instal·lat per la Diputació i assumir-ne les despeses de comunicació.
- Facilitar eines per a la recollida i registre de dades estadístiques de les biblioteques, elaborar i presentar dades estadístiques globals del servei i fomentar la seva avaluació.
- Cooperar en actuacions destinades a la promoció de la lectura.

9 • FINANÇAMENT DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

*"El servei de biblioteca pública és responsabilitat de les administracions local i nacional. Ha de tenir en compte el suport d'una legislació específica i ha de ser finançada pels governs nacionals i locals."*⁴³

Actualment, la font principal de finançament del funcionament de les biblioteques públiques és l'administració local. A més, existeixen models de participació de capital privat per a certs serveis de la biblioteca pública.⁴⁴

A la província de Barcelona, la major part dels ajuntaments cobreixen a l'entorn d'un 40% dels costos de funcionament del servei, i la resta de recursos és bàsicament l'aportació de la Diputació de Barcelona.⁴⁵

L'assignació econòmica de la Diputació a la província de Barcelona, així com també la del Departament de Cultura de la Generalitat a la totalitat del territori català,⁴⁶ es destina als aspectes més tècnics del funcionament de la biblioteca. Els ajuntaments assumeixen, entre d'altres, la despesa infraestructural.

El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona disposa d'uns paràmetres de despesa d'inversió inicial i de funcionament i manteniment anual del servei bibliotecari, en funció del tipus de biblioteca (filial, local, central urbana, central comarcal).⁴⁷ Es calcula per a cada tipus de despesa les aportacions previstes per part de l'ajuntament i de la Diputació de Barcelona.

Els conceptes englobats sota aquests paràmetres, que oferim en annex, són:

- *Inversió inicial* (Obra i mobiliari; equipament informàtic; equipament audiovisual, autoprèstec i antifurt i fons documental).
- *Funcionament i manteniment anual* (fons documental, subscripcions, manteniment de l'edifici i de l'equipament instal·lat, manteniment informàtic, personal i activitats de promoció de la lectura i dels serveis).

• Cost/gratuïtat del servei

El Manifest de la Unesco estableix que la biblioteca pública ha de ser, en principi, gratuïta.

En certs països existeixen exemples de biblioteques que fan pagar als usuaris una taxa anual per a l'ús dels seus serveis. Igualment, existeixen exemples de certes biblioteques que no utilitzen

⁴³ Unesco. *Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994*, Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Docentalistes de Catalunya, 1994.

⁴⁴ Per altra banda, les biblioteques poden obtenir finançament privat per al desenvolupament de certs serveis. N'és un exemple l'esponsorització rebuda per la Biblioteca Pública de Tarragona per al desenvolupament del Servei d'Informació Local.

⁴⁵ Dades extretes de fonts d'informació internes del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

⁴⁶ En col·laboració, en algunes províncies, amb la diputació corresponent.

⁴⁷ Tal com hem mencionat, el Sistema de Lectura Pública defineix diferents tipus de biblioteca i de serveis bibliotecaris, segons la seva funció.

la taxa anual, però sí que ofereixen certs serveis de pagament (per exemple, el servei de documentació a empreses i a partits polítics locals, entre d'altres).

Les biblioteques de la Xarxa tenen establert un preu públic per a determinats serveis i activitats. Ens referim al servei de préstec interbibliotecari i les impressions derivades del servei públic d'Internet. Les biblioteques cobren també per l'ús del servei de fotocopiadora i en alguns casos per les despeses de reclamacions del servei de préstec, així com l'organització de sessions de formació d'usuaris i de foment de la lectura, entre d'altres.

10. ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ D'ALTRES AGENTS EN LA PRESA DE DECISIONS⁴⁸

La biblioteca pública ha d'assumir un doble paper en l'escala local: participar en la dinàmica cultural i social del municipi i integrar en el seu funcionament els agents que hi intervenen.

La participació de la Biblioteca en la dinàmica cultural municipal es canalitza en molts municipis a través de la seva presència en els *consells municipals cultura* o altres organismes similars.

Són plataformes que faciliten la implicació dels agents culturals territorials en la dinàmica cultural del municipi.

En els municipis on aquesta vinculació és efectiva, es detecta que l'orientació del servei de la biblioteca busca donar resposta a les necessitats de l'entorn, es porten a terme polítiques de foment de la lectura a partir d'una planificació prèvia i sobretot, es constata l'existència d'una major interrelació entre la biblioteca pública i els altres serveis municipals, així com amb la resta d'iniciatives ciutadanes en general.

D'altra banda, la participació de la ciutat en el funcionament de la biblioteca es pot conduir a través de les *comissions de lectura pública*.

La comissió de lectura pública és un òrgan consultiu i de participació sectorial previst en l'article 38 la Llei. D'acord amb aquesta llei, les comissions de lectura pública tenen per funcions, entre d'altres, assistir els ajuntaments en matèria de lectura pública; analitzar les necessitats d'equipaments o de serveis de la comarca o el municipi respectiu; programar activitats de promoció i estímul de l'ús de les biblioteques i coordinar l'actuació de les biblioteques públiques i escolars.

La llei preveu l'existència de comissions de lectura pública en cada comarca i en cada municipi que compti amb una biblioteca central urbana. Les comissions es poden constituir, però, en qualsevol municipi que disposi de biblioteca pública. La determinació de la composició i el règim de funcionament correspon a l'ajuntament.

Les ciutats de Vic i Barcelona, per citar dos exemples concrets, han utilitzat dos models diferents de comissió de lectura pública.

En data 30 de setembre de 1996, el ple Municipal de l'Ajuntament de Vic va aprovar la creació a Vic d'una Comissió de Lectura Pública formada pel regidor delegat de la Gestió Cultural, la directora de la Biblioteca Joan Triadú, el director del Museu de l'Art de la Pell, la directora de l'Arxiu Històric Comarcal d'Osona i sis persones més nomenades pel ple, a proposta dels grups municipals del consistori.

⁴⁸ Per la redacció d'aquest apartat, agraim la col·laboració de Concepció Espadamala de la Biblioteca Joan Triadú de Vic.

L'Ajuntament de Barcelona creà el mes d'abril de 1999 la Comissió de Lectura Pública, integrada per representants d'entitats relacionades amb la cultura, l'educació i el lleure. La voluntat de l'Ajuntament de Barcelona és incloure diferents representacions: biblioteques públiques de la ciutat i altres tipus de biblioteques (universitàries, escolars, especialitzades, etc.); professionals de l'ensenyament; centres pedagògics i de recursos; indústries de la cultura: empreses editorials, discogràfiques, videogràfiques, etc.; associacions professionals del sector i administracions públiques corresponents. En el cas de la ciutat de Barcelona s'han constituït grups de treball temàtics i s'han creat comissions als Districtes de la Ciutat.⁴⁹

L'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona vetlla per l'estreta vinculació dels ajuntaments en el servei de biblioteca amb iniciatives com la Comissió de Lectura Pública de la Taula de Regidors,⁵⁰ els treballs en l'àmbit de biblioteques de les tres jornades de política cultural local realitzades el 1997, 1998 i 2000 o les edicions d'Interacció, trobades biennals de gestió i polítiques culturals.

⁴⁹ Les "Normes reguladores de la Comissió de lectura pública de Barcelona" es van aprovar en la sessió del 19 de febrer de 1999 i es van publicar posteriorment a: *Gasetta municipal de Barcelona*, núm. 8 (20 de març de 1999), p. 235-236.

⁵⁰ Creada el 1996 com a element de participació i contrast amb els ajuntaments de la província.

II. EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Al servei de la cooperació i del treball en xarxa

La Diputació de Barcelona té com a objectiu bàsic la cooperació amb els ens locals de la província, amb una clara voluntat d'especialització en la prioritització de les seves actuacions. La tradició en el suport de la Diputació a les biblioteques ve de lluny, però va ser el 1989 quan aquesta voluntat de cooperació i servei als municipis en l'àmbit bibliotecari va agafar un nou impuls.

El Servei de Biblioteques té com a objectiu que els municipis de la província assumeixin de manera eficient la creació i el manteniment de les seves biblioteques, en un plantejament de treball en xarxa. Hi aporta, a part de recursos econòmics i materials, l'experiència d'un equip d'especialistes en equipaments i serveis bibliotecaris.

El treball en xarxa permet a les biblioteques públiques dels municipis i als seus ajuntaments formar part d'un sistema de relacions superior on es poden compartir experiències i recursos, des d'on es pot promocionar el servei en una perspectiva més àmplia que la local i produir serveis comuns. El treball en xarxa permet també un ritme de desenvolupament comú, sense perdre els beneficis de la gestió basada en un principi de proximitat.

Prenent com a punt de partida l'any 1989, en què es va iniciar el procés de modernització i adequació de la Xarxa, veiem que les línies mestres d'actuació d'aquests darrers anys han estat:⁵¹

• Pla de biblioteques

La construcció de noves biblioteques i el trasllat a nous locals de les antigues biblioteques ha estat i continua sent un tema prioritari, perquè es fa impossible replantejar els serveis, modernitzar-los, incrementar el fons i atreure nous lectors amb edificis sense les condicions adequades.

El suport de la Diputació en aquest apartat ha estat decisiu en aprovar un pla específic de subvencions per a la construcció de biblioteques dins el PCAL (Pla de Cooperació i Assistència Local) fins l'any 1999 i actualment dins de la iniciativa "Xarxa Barcelona. Municipis de Qualitat". Aquest suport ha suposat en els últims anys una aportació als municipis d'uns 6.000 milions d'Euros de mitjana anuals per a la construcció de biblioteques.

• Pla de Bibliobusos

El bibliobús, com a servei rural, s'ha impulsat a les zones de menys concentració demogràfica, principalment en municipis entre 400 i 3.000 habitants.

Actualment hi ha 8 bibliobusos en servei i 1 en construcció. Els 8 bibliobusos actualment en funcionament donen servei a 76 municipis amb un àmbit de cobertura de 102.539 habitants.

⁵¹ Podeu consultar més informació a: *Cultura en Xarxa: la política cultural de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura, 2000; la informació continguda al web: "Servei de Biblioteques" <<http://www.diba.es/biblioteques/inici.asp>> i les referències contemplades en l'apartat de recursos d'informació.

Es tracta d'una veritable biblioteca mòbil que, convenientment equipada amb les actuals tecnologies, pot prestar unes funcions equiparables a les de les biblioteques tradicionals, ja que a través del catàleg col·lectiu té accés als fons bibliogràfics de tota la Xarxa.

Amb la voluntat d'analitzar models bibliotecaris en zones rurals, recentment, el Servei de Biblioteques ha promogut i editat un estudi que presenta l'estat de la qüestió i propostes d'actuació.⁵²

• **Assessorament i suport tècnic**

Des de les diferents unitats del Servei es presta assessorament i suport tècnic als gestors de les diferents biblioteques, tant en els aspectes d'equipaments –des del planejament inicial del projecte fins al seu manteniment futur– com en els serveis bibliotecaris.

• **Selecció, adquisició i distribució de fons documental**

El Servei de Biblioteques aporta el fons inicial i de manteniment bàsic de les biblioteques de la Xarxa. En funció de la tipologia de biblioteca i del nombre d'habitants del municipi, s'estableix la dimensió de la col·lecció inicial i final de la biblioteca, a partir de l'increment anual aconsellable. També s'estableix la proporció idònia de fons documental per a cada una de les àrees de la biblioteca: informació i referència, general, infantil, música i revistes i publicacions periòdiques.

El fons documental de la biblioteca, a més de llibres, està format per revistes, discos compactes, cintes de vídeo, CD-ROM, transparències, plànols, mapes, cartells, fullets i partitures musicals, entre d'altres materials.

• **Programa de Tecnologies de la Informació**

La incorporació de les tecnologies de la informació a les biblioteques públiques és un dels objectius estratègics de la Diputació de Barcelona en la seva cooperació amb els municipis.

Alguns dels aspectes més significatius d'aquest procés són:

- Creació i gestió del catàleg col·lectiu provincial.
- Informatització de les biblioteques de la xarxa.

La informatització de les biblioteques de la Xarxa es va plantejar com una eina per facilitar l'ús i consulta dels fons documentals i també per millorar el treball tècnic del personal.

Es preveu que a finals d'aquest any totes les biblioteques estiguin informatitzades. Entretant, les biblioteques més petites, que encara no estan informatitzades en el seu conjunt, disposen d'un ordinador connectat a Internet que permet consultar el catàleg col·lectiu de la Xarxa a més de facilitar altres serveis als usuaris.

⁵² Comalat, Maite; Reyes, Lourdes. *Els serveis bibliotecaris en zones rurals: una proposta d'actuació viable*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Servei de Biblioteques, 2000. (Documents de treball per a la biblioteca pública; 1).

El programari seleccionat per iniciar el procés d'informatització va ser VTLS (Virginia Tech Library System). VTLS és un sistema multifuncional integrat i en línia, dissenyat per automatitzar totes les tasques que es duen a terme en una biblioteca o xarxa de biblioteques: adquisicions, catalogació, consulta pública, préstec, control de publicacions en sèrie i estadístiques.

Servidor de CD-ROM d'informació

Encara que el llibre continua sent l'element bàsic de qualsevol tipus de biblioteca i el suport paper n'és encara el protagonista, les biblioteques incorporen també materials en altes suports: audiovisuals, CD-ROM.

L'any 1998 es va adquirir un servidor d'aplicacions que permet que des de les biblioteques informatitzades es pugui accedir a un banc central de CD-ROM d'informació i referència. Des de finals de l'any passat les biblioteques de la Xarxa hi poden consultar algunes publicacions locals digitalitzades.

Internet a les biblioteques de la Xarxa

La decisió d'apostar per dotar les biblioteques públiques d'Internet té un objectiu final molt clar: facilitar als ciutadans les infraestructures, l'assistència i mediació que li han de permetre un accés qualificat a la informació que aquest mitjà canalitza. Aquesta actuació té, doncs, quatre vessants: la posada a l'abast de la infraestructura necessària, la formació del personal de les biblioteques, la formació i assessorament dels usuaris i la incorporació de contingut d'informació local a la Xarxa.

• Promoció de la lectura i activitats de suport

La Diputació de Barcelona té una convocatòria d'ajut a l'activitat dels ajuntaments en relació a la promoció de la lectura i a les polítiques locals d'informació.

L'objectiu dels ajuts és incentivar les accions de promoció de la lectura i les de disseny i execució de polítiques d'informació a nivell local pensades amb la col·laboració i els recursos de la biblioteca pública.

Des del Servei de Biblioteques es programen també una sèrie de serveis directes en la línia de la dinamització i del foment de la lectura com ara exposicions monogràfiques sobre temes d'interès general que itineren per les biblioteques.

A més, el Servei de Biblioteques té dos programes específics en aquesta línia:

- Programa de suport a la promoció de lectura per a dones.
- Programa de servei de lectura en els municipis rurals.

Podeu obtenir més informació dels programes, com també dels projectes europeus i internacionals en els quals participa, i de les seves publicacions; a través de la pàgina web del Servei i dels documents que trobareu en l'apartat de recursos d'informació.

• **Formació**

A partir d'uns objectius i d'uns àmbits temàtics, cada any es desenvolupen plans formatius per al personal de les biblioteques, conjuntament amb el Servei de Planificació de Personal. S'amplia la informació en l'apartat 12, de Recursos Humans.

• **Publicacions**

Entre les publicacions del Servei, se'n poden distingir de tres menes:

- les que tenen un marcat caràcter de difusió: tríptics, punts de llibre, guies de lectura i cartells, en són un exemple.
- els materials de suport per a les biblioteques i els bibliotecaris: els dossiers monogràfics de temàtica diversa; els *butlletins*, com són el butlletí d'informació interna *l'Espia, la Cartellera*, publicació realitzada sobre temes relacionats amb el món del llibre i de la cultura en general, la *guia de l'animació* en la que apareix informació sobre diverses activitats de petit format per a les biblioteques i el *Manual de Supervivència*, que és l'eina destinada al personal de les biblioteques on es dona informació sobre els documents que es poden utilitzar com a pauta, en són un exemple. La major part d'aquests materials tenen una versió electrònica i s'actualitzen permanentment a la Intranet.
- llibres i vídeos sobre l'especialització. En format llibre es publiquen, en català i castellà, dues col·leccions. "Materials per a la biblioteca pública" del que s'han publicat tres títols editorials: *Claus per a l'èxit: indicadors de rendiment per a biblioteques públiques*; *Gestió de biblioteques i centres d'informació* i *Planificar per obtenir resultats: un procés de transformació de la biblioteca pública* i "Documents de treball per a la biblioteca pública" amb un títol publicat: *Els serveis bibliotecaris en zones rurals: una proposta d'actuació viable*. En format vídeo existeix la col·lecció *Biblioimatges*.

12 • RECURSOS HUMANS

*"El personal de les biblioteques és un intermediari actiu entre els usuaris i els recursos. Aquest està preparat per donar assistència als usuaris per treure el màxim de benefici dels serveis bibliotecaris"*⁵³

La Secció de Biblioteques Públiques de la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i de Biblioteques (IFLA) promou estudis per analitzar les tendències de serveis de la biblioteca pública. Els darrers estudis assenyalen una doble tendència pel que fa als serveis de la biblioteca pública: per una banda, una part creixent dels serveis de la biblioteca pública s'ofereix en línia i en autoservei i per l'altra, cal donar resposta a creixents demandes sectorialitzades (a empreses, grups polítics, persones en atur, etc.). Per tant, els bibliotecaris es converteixen, cada vegada més, en intermediaris entre la informació i el ciutadà i, també, en gestors de la informació. Aquesta tendència, de ben segur, tindrà implicacions significatives quant al personal.

Per tal d'oferir uns serveis de qualitat, és necessari que les biblioteques públiques disposin de personal qualificat, altament motivat i orientat a l'usuari. Cal que tot el personal tingui clares la missió i funcions del servei bibliotecari, els objectius a assolir, les funcions i responsabilitats de treball ben definides, i alhora la predisposició de formar part d'un mateix equip de treball que cerca unes finalitats comunes.

Els perfils professionals necessaris per assegurar la nova orientació de les biblioteques han de tenir present tasques de gestió i organització de l'equipament i de les persones que hi treballen, tasques tècniques específiques de l'àmbit de la biblioteconomia i tasques d'informació i d'atenció personalitzada als usuaris. Constatem com una qüestió altament positiva l'existència d'equips de treball multidisciplinaris, amb la participació de professionals que provenen d'altres àmbits, com ara la informàtica.

Segons preveu la llei, el personal per assegurar el funcionament d'aquests equipaments són: les persones titulars de la direcció de les biblioteques, el personal tècnic i el personal tècnic auxiliar de biblioteca. D'acord a les condicions i característiques del servei, caldrà tenir també en compte personal de suport de diferents perfils. El seu nombre i proporció es recull en els estàndards d'equipaments i serveis, presentats en annex.

Les biblioteques amb centralitat urbana o comarcal tenen unes necessitats específiques de personal. El Servei de Biblioteques ho recull en uns estàndards de personal propis per a aquestes tipologies de biblioteca, que presentem igualment en annex.

La llei estableix que les biblioteques del Sistema de Lectura Pública han de tenir el personal suficient, amb la qualificació i el nivell tècnic que exigeixin les funcions assignades, d'acord

⁵³ *Directrius IFLA/UNESCO per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques*/elaborades per un grup de treball dirigit per Philip Gill per encàrrec de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002.

amb el que estableix el Mapa de la lectura pública. La proporció de professionals de cada equipament s'estableix d'acord amb unes categories de biblioteques determinades a partir de cinc criteris: extensió i distribució de l'espai en metres quadrats, dimensió de la col·lecció, serveis i usuaris potencials i horari públic de servei. A la pràctica, constatem també la tendència a contractar personal a temps parcial per a tasques específiques o per a la cobertura de servei en determinades franges horàries.

La descripció de les missions i funcions bàsiques que preveu la llei es recullen en annex.

• **Formació del personal de les biblioteques**

La formació és considerada un dels elements estratègics del Servei de Biblioteques. La voluntat del Servei de Biblioteques és que el personal de les biblioteques estigui permanentment obert a la formació continuada,⁵⁴ per adaptar-se a les noves "exigències" dels usuaris, als nous serveis, als nous sistemes organitzatius, a les noves tecnologies i a les noves formes de treballar.

La demanda d'una major qualitat d'atenció a l'usuari, la integració en projectes interdisciplinars, la incorporació de coneixement sobre noves tecnologies, la necessitat de potenciar el treball en equip i per objectius, etc., es tradueix en la necessitat de definir, des de recursos humans, unes competències bàsiques per al servei de biblioteques (algunes de les quals poden ser compartides amb altres serveis) de tal forma que qualsevol professional, hagi de tenir definit un pla de desenvolupament que li permeti anar-les potenciant i "creixent" en l'organització.⁵⁵

Conjuntament amb el Servei de Planificació de Personal de la Diputació de Barcelona s'ha definit per enguany un Pla de Formació 2001-2002 amb tres àmbits temàtics: el servei d'informació i de referència; la formació de col·leccions i les àrees infantils i els seus serveis. Els cursos s'han programat conjuntament amb la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona (<http://www.ub.es/biblio>). Per a l'any 2003 està previst la celebració d'un curs adreçat als tècnics auxiliars de *l'organització del treball a la biblioteca pública*.

⁵⁴ Al nostre parer, el concepte de "formació continuada" requereix d'una política prèvia de desenvolupament de recursos humans, que en definitiva és la que pot justificar i donar un valor a l'activitat de formació. El primer objectiu de la formació ha de ser el desenvolupament de les persones, perquè només així aconseguirem un desenvolupament de la Xarxa de biblioteques.

⁵⁵ Es consideren competències bàsiques: l'orientació al client, l'orientació a resultats, el treball en equip, la millora continuada, el treball per objectius, els coneixements tècnics, la visió global, el coneixement de l'entorn. És missió del Servei de Biblioteques definir polítiques i sistemes de gestió i dels directors de les biblioteques aplicar correctament aquestes polítiques.

13 • LA QUALITAT DEL SERVEI. PLANIFICACIÓ I AVALUACIÓ

"Cal formular una política clara que defineixi els objectius, les prioritats i els serveis en relació a les necessitats de la comunitat local. La biblioteca pública ha de ser organitzada de manera eficaç i ha de mantenir estàndards professionals de funcionament".⁵⁶

• Planificació de serveis

La planificació del servei bibliotecari ens assegurarà que:

- La biblioteca respongui a les necessitats d'informació de la comunitat.
- Els responsables polítics, directius i tècnics compreguin i comparteixin la finalitat de la biblioteca pública.
- Els fons públics siguin administrats de manera efectiva i responsable.
- Existeixi continuïtat de servei malgrat els canvis polítics i de personal.
- La biblioteca pugui respondre efectivament a canvis.

De cara a assegurar la provisió de serveis bibliotecaris efectius, eficients i de qualitat, cal explicitar i donar a conèixer les finalitats de la biblioteca pública, els objectius a curt i llarg termini, les estratègies i les realitzacions. Cal fer accessibles aquests propòsits a tots els sectors de la comunitat. Els plans estratègics requereixen plantejament, documentació i implementació.⁵⁷

• Avaluació de serveis

L'avaluació de la gestió d'un servei públic –i en concret del servei bibliotecari– mitjançant la utilització d'indicadors de gestió, ens ha d'ajudar a planificar, a prendre decisions, a justificar l'assignació de recursos, a comunicar, a resoldre problemes abans que sorgeixin i a controlar el progrés. Si s'avalua la gestió sistemàticament, se servirà a la comunitat tan bé com sigui possible i augmentarà la satisfacció laboral de tots els implicats.

Tots els programes i serveis seran avaluats de manera regular per tal d'assegurar:

- Que estan encarats a aconseguir els objectius i les missions de la biblioteca.
- Que responen a les necessitats d'informació de la comunitat.
- Que necessiten millora, nova direcció o redefinició, si s'escau.
- Que són finançats de manera adequada.
- Que el cost és efectiu.

⁵⁶ Elements de funcionament i gestió de la biblioteca pública recollits en el *Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994* (Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994).

⁵⁷ Les ciutats de Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Sabadell i Terrassa tenen plans de biblioteques aprovats. Vegeu més informació a: Omella, Ester; Permanyer, Jordi; Reyes, Lourdes. "Els plans municipals de biblioteques: contextualització i situació a Catalunya". *BiD* núm. 8 (jul. 2002). <<http://www.ub.es/biblio/bid/08omella.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Els indicadors més utilitzats per avaluar l'assoliment dels objectius de la biblioteca pública són:

- *Indicadors d'economia.* Aporten informació respecte del cost del servei. Relacionen els recursos disponibles amb els recursos utilitzats. En són un exemple: despesa del servei per habitant; despesa per usuari; despesa per préstec; despesa per hora.
- *Indicadors d'eficiència.* Aporten informació respecte de la productivitat del servei. Relacionen els recursos utilitzats (béns i serveis consumits) i els resultats obtinguts (béns i serveis produïts). En són un exemple:

<i>Indicadors d'eficiència dels professionals</i>	Usuaris per professional; préstecs per professionals; hores per professional.
<i>Indicadors d'eficiència de la superfície</i>	Usuaris per metre quadrat; fons bibliotecari per metre quadrat.
<i>Indicadors d'eficiència del fons bibliotecari</i>	Préstecs per fons bibliotecari.
<i>Indicadors d'eficiència de l'horari</i>	Usuaris per hora; préstecs per hora.

- *Indicadors d'eficàcia.* Aporten informació respecte del grau d'assoliment dels objectius del servei. Ens aproximen a la vessant més qualitativa dels serveis. És a dir, com i fins a quin punt els resultats obtinguts s'ajusten als objectius previstos. En són un exemple:

<i>Indicadors d'eficàcia sobre la població</i>	Usuaris per habitants; persones amb carnet de la biblioteca per habitant; préstecs per habitant.
<i>Indicadors d'eficàcia sobre els usuaris</i>	Préstecs per usuari; usuaris per persones amb carnet.

• **L'avaluació de serveis de les biblioteques de la Xarxa**

L'any 1994 es va portar a terme, per part del Servei de Biblioteques de la Diputació, la primera iniciativa d'avaluació de serveis de les biblioteques de la Xarxa, amb la utilització d'indicadors d'economia, eficiència i eficàcia, i els primers estudis comparatius entre biblioteques. Aquest estudi es va realitzant cada any i permet, tant als directors de les biblioteques com als responsables municipals, anar seguint l'evolució dels serveis. La informació bàsica vinculada és accessible al web del Servei.

El Servei de Biblioteques va establir amb la Fundació Bertelsmann el Programa d'Anàlisi de Biblioteques (PAB),⁵⁸ que compara i avalua els serveis que actualment es donen en 10 biblioteques de la Xarxa, es comprova si responen als interessos i necessitats dels usuaris i facilita mètodes de gestió amb criteris de rendiment.

En el marc del conveni entre la Fundació Bertelsmann i l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona s'han realitzat també estudis encarats a conèixer les necessitats d'informació del ciutadà i el nivell de coneixement, expectativa i valoració del servei bibliotecari.⁵⁹

Les biblioteques elaboren anualment una memòria sobre el funcionament, l'ús i l'activitat del centre.

Cada any es reuneix una comissió de seguiment a cada municipi, amb la participació de responsables municipals, de responsables del Servei de Biblioteques i la direcció de la pròpia biblioteca, per tal d'avaluar-ne el funcionament, analitzar les seves necessitats i proposar millores en el servei.

La Diputació, a nivell intern, ha iniciat un treball conjunt entre la Direcció de Serveis de Recursos Interns i Sistemes i el Servei de Biblioteques per avaluar la satisfacció dels usuaris de la Xarxa de biblioteques i de bibliobusos.

S'analitza el perfil dels usuaris; l'ús de la biblioteca, horaris i accessibilitat; l'avaluació de la satisfacció i imatge de les biblioteques de la xarxa i l'avaluació de la satisfacció del servei de préstec. La valoració global de les biblioteques de la xarxa és del 7,63 de mitjana i la dels bibliobusos de 8,4.

A més, en col·laboració amb els respectius ajuntaments, s'han iniciat una sèrie d'estudis de satisfacció a nivell local per a municipis de més de 30.000 habitants.

⁵⁸ El Programa d'Anàlisi de Biblioteques analitza si les biblioteques públiques compleixen amb la seva pròpia funció i aprofiten realment el seu potencial d'actuació; si el treball que realitzen les biblioteques públiques respon als interessos dels usuaris i en quina mesura s'apliquen els criteris fonamentals de rendibilitat en l'organització de les biblioteques públiques. Podeu trobar més informació del programa i dels seus objectius a: <<http://www.diba.es/biblioteques/Projectes/Prj5-A1.htm>>.

⁵⁹ Aquests estudis es poden consultar i obtenir a la pàgina web de La Fundació Bertelsmann: <<http://www.fundacionbertelsmann.es>>.

14 • RECURSOS D'INFORMACIÓ⁶⁰

• La biblioteca pública i els seus objectius

Amorós, Joan; Ontalba, José Antonio; Pérez, Glòria. "La intervenció de la biblioteca pública a Catalunya en les polítiques locals d'informació". *Item 24* (gener-juny 1999), p. 35-60.

Anglada i de Ferrer, Lluís M. "La biblioteca pública a la societat informacional". En: *Segona Jornada de Regidors de Cultura*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998. Inèdit.

Anglada i de Ferrer, Lluís M. "Les biblioteques i el seu valor (potencial) per a la creació de cultura, benestar i riquesa". En: *Memòria del Congrés de Cultura d'Osona: novembre 1996-març 1997*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 88-95.

Anglada i de Ferrer, Lluís M. *El paper de les biblioteques a la societat informacional: propostes per a l'administració pública catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1998. 19 p. Recull de documentació del Cicle de seminaris sobre "Catalunya i la societat de la informació".

Bailac Puigdemívol, Assumpta. "La biblioteca pública a Catalunya". *L'avenç* núm. 235 (abril 1999), p. 29-35.

Bailac Puigdemívol, Assumpta. "La biblioteca pública: es pot parlar d'un nou model de biblioteca?". En: *Jornades Catalanes de Documentació* (5es: 1995: Barcelona). *Biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1995, p. 423-428.

Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. "De com les biblioteques poden ajudar Catalunya a entrar amb èxit a la societat de la informació: decàleg de propostes d'actuacions en matèria de biblioteques a Catalunya". *Item 24* (gener-juny 1999), p 5-12.

Comissió de les Comunitats Europees. *Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información*. [Por] J. Thorhauge... [et al.]. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 1998. XVII, 371 p. Vegeu-ne una ressenya en línia a: <<http://www.bcl.uva.es/correo/Correo28/Novedades28.html>>.

Hernández, Hilario (ed.). *Las bibliotecas públicas en España, una realidad abierta*. [Madrid]: Dirección General del Libro y Bibliotecas: Fundación Germán Sánchez Riupérez, 2001. Document accessible a: <<http://www.bibliotecaspublicas.info/>>.

IFLA. *Manifiesto sobre Internet de la IFLA*. <<http://www.ifla.org/III/misc/im-s.htm>>. [Consulta: 4/09/2002].

⁶⁰ El Servei de Biblioteques posa aquest material a disposició dels ajuntaments interessats. Podeu adreçar-vos al Centre de Recursos. Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

IFLA. Section of Public Libraries. *Section of Public Libraries* [en línia]. <<http://www.ifla.org/VII/s8/spl.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Kirby, Heather G. "Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información: el servicio de bibliotecas de Croydon". En: Comissió de les Comunitats Europees. *Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información*. [Por] J. Thorhauge... [et al.]. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 1998, p. 281-297.

Lison-Ziessow, Barbara. "Relaciones y cooperación entre las bibliotecas públicas y otros proveedores de información". En: Comissió de les Comunitats Europees. *Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información*. [Por] J. Thorhauge... [et al.]. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 1998, p. 75-86.

Lozano, Roser. "La biblioteca pública en la sociedad de la información: nous reptes, nous objectius". En: 6es. *Jornades Catalanes de Documentació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999.

Lozano, Roser. "La biblioteca pública virtual: un servei públic per als ciutadans del segle XXI". En: *Jornades Catalanes de Documentació (7es: 1999: Barcelona)*. *Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999, p. 249-256.

Manifest de la Unesco de la biblioteca pública 1994. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994. 1 full desplegat.

Mañà, Teresa; Baró, Mònica. "La funció educativa de la biblioteca pública". En: *Jornades Catalanes de Documentació (7es: 1999: Barcelona)*. *Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999, p. 257-262.

Mañà, Teresa; Mayol, Carme. "La biblioteca pública avui". En: *Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació*. 1999. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999, p. 27-40.

Moore, Nick. "La sociedad de la información". En: *Informe mundial sobre la información*. Madrid: Unesco/CINDOC, 1997, p. 287-300.

Omella, Ester; Abadal, Ernest. "Política local d'informació i biblioteca pública". *Item 24* (gener-juny 1999), p. 13-34.

Parlamento Europeo. *Resolución sobre el papel de las bibliotecas en la sociedad moderna* [en línia]. Parlamento Europeo. Edición definitiva : 23/10/1998. Disponible també en paper: *Delibros* nº 44 (enero de 1999), p. 44-50. <<http://www3.europarl.eu.int/omk/omnsapir.so/pv2?APP=PV2&PRG=CALEND&FILE=981023&TPV=DEF&LANGUE=ES>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Thorhauge, J. "Una imagen de la biblioteca pública en la sociedad de la información: funciones, tareas y servicios de la biblioteca pública". En: Comissió de les Comunitats Europees. *Las bibliotecas públicas y la sociedad de la información*. [Por] J. Thorhauge... [et al.]. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 1998, p. 7-19.

Trabal, Carme; Vilà, Núria. «Los bibliobuses: un servicio básico para el acceso a la sociedad de la información, la cultura y el ocio en áreas rurales». *Educación y biblioteca* nº 107 (dic. 1999), p.48-50.

• **Els serveis de la biblioteca pública**

Biblioteques. [en línia]. [Barcelona: Generalitat de Catalunya]. <<http://cultura.gencat.es/biblio/>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Amorós i Fontanals, Joan. *InfoPrat: projecte de servei d'informació a la comunitat, realitzat en base a la Biblioteca Antoni Martin del Prat de Llobregat*. Juny 2000. [Document inèdit].

Bailac Puigdellívol, Assumpta. "Información a la comunidad". *Educación y biblioteca* nº 100 (abril 1999), p. 25-27.

Bienvenue sur l'anneau citoyen Valenciennois [en línia]: ACV. <<http://www.ville-valenciennes.fr>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Bravo Jiménez, Pedro Á. "Dinamització de la biblioteca pública: un exemple pràctic: la Biblioteca Ramón Fernández Jurado de Castelldefels". *Item* 11 (jul.-des. 1992), p.42-53.

Busquet Duran, Montserrat. El servei d'informació a la Biblioteca Central de Terrassa: un servei municipal. *Conferència presentada dins del marc d'Interacció 2000: cultura i servei públic. 5a ed. Del 18 al 21 d'octubre de 2000. Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura*. [Document inèdit].

Comalat, Maite; Reyes, Lourdes. *Els serveis bibliotecaris en zones rurals: una proposta d'actuació viable*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Servei de Biblioteques, 2000. 229 p. (Documents de treball per a la biblioteca pública; 1).

Domínguez, Ramona. "La biblioteca al servicio del usuario". *Educación y biblioteca* nº 100 (abril 1999), p. 54-56.

Domínguez, Ramona. *Nuevas formas de organización y servicios en la biblioteca pública*. Guijón: Trea, 1996. 187 p. (Biblioteconomía y administración cultural; 9).

Mayol Fernández, Carme. "Serveis especials". *Item* 14 (gener-juny 1994), p. 50-61.

Pregunteu, les biblioteques responen [en línia]
<<http://pregunte.carm.es/pregunte/pub01c.shtml>>. [Consulta: 12 setembre 2002].

Sistema d'informació local [en línia]. Tarragona: Biblioteca Pública de Tarragona. <<http://www.biblio.fut.es/sil.html>>. [Consulta: 10 setembre 2002].

Solé, Imma. "La Biblioteca Sant Pau-Santa Creu: espacio de convivencia entre culturas". *Educación y biblioteca* nº 107 (dic. 1999), p. 13-15.

Ventura Bosch, Núria. "Redes bibliotecarias: la cooperación". *Educación y biblioteca* nº 100 (abril 1999), p. 51-53.

• **Marc legal de la biblioteca pública**

Bailac, Assumpta. «La biblioteca pública [en línia], un servei local en xarxa». *Cercles: revista digital d'estudis i recursos Culturals de la Diputació de Barcelona*. 6 d'octubre de 2000. <http://www.lamalla.net/cercles/cultura_i_municipi/article_pic.asp?id_pic=1974>. [Consulta: 9 setembre 2002].

«Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya». *DOGC* núm. 2.885 (10 de maig de 1999), p. 6.151-6.152.

Esteve i Robert, M. "La política local en lectura pública, una realitat que ve de lluny: competència municipal i dret del ciutadà". En: *Primera Jornada de Regidors de Cultura*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1997.

Legislación de bibliotecas [en línia].

<http://velazquez.mcu.es/lab/textos/legislac/leg_bibliotecas.html>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Legislación sobre bibliotecas en España [en línia].

<<http://www.fundaciongsr.es/documentos/default3.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

«Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las bases del régimen local» *BOE* nº 80 (3 de abril de 1985), p. 89-95.

«Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya». *DOGC*, núm. 1727 (29 de març de 1993), p. 2.217-2.222.

«Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya». *DOGC* núm. 832 (27 d'abril de 1987), p. 1563-1592.

• **Estàndards d'equipaments i serveis**

Ballester, Josefina; Camps, Elisa; Mayol, M. Carme. *Normes per a biblioteques públiques a Catalunya*. Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1984-1991. 2 vol.

Directrius IFLA/UNESCO per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques/ elaborades per un grup de treball dirigit per Philip Gill per encàrrec de la Secció de Biblioteques Públiques de l'IFLA. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002

IFLA. *Normas para bibliotecas públicas*. Madrid: Anabad, 1974. 108 p.

Normas y recomendaciones sobre bibliotecas públicas. [en línia]. <<http://www.fundacionsr.es/documentos/default3.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

• **El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona**

Cultura en xarxa: la política cultural de la Diputació de Barcelona. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura, 2000. 48 p.

Diputació de Barcelona. Servei de Biblioteques. <<http://www.diba.es/biblioteques/inici.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Diputació de Barcelona. Servei de Biblioteques. *2 anys fent Xarxa: memòria 1999-2000*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Servei de Biblioteques, 2002.

• **Planificació, gestió i avaluació**

Artal, Carmen. *La biblioteca pública vista pels ciutadans: informe de l'estudi realitzat a tres ciutats, 1998-99*. Barcelona: Fundación Bertelsmann: Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura, 1999. 134 p.

La biblioteca pública vista pels ciutadans: informe estadístic: municipis província de Barcelona. Barcelona: Fundación Bertelsmann: Diputació de Barcelona: Metra-seis, 2000. 130 p.

Claus per a l'èxit: indicadors de rendiment per a biblioteques públiques [trad. Didac Pujol]. Barcelona: Eumo: Diputació de Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1995. 219 p. (Materials per a la biblioteca pública; 1).

Guideliness for the preparation of Library Plans in 2002. Department for Culture, Media and Sports's. <<http://www.libplans.ws/guidelines/2002/default.asp>>. [Consulta: 4 setembre 2002].

Himmel, Ethel; Wilson, William James. *Planificar per obtenir resultats: un procés de transformació de la biblioteca pública*. Lleida: Milenio Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001. (Materials per la biblioteca pública; 3).

"Normes reguladores de la Comissió de Lectura Pública de Barcelona". *Gasetta municipal de Barcelona*, núm. 8 (20 de març de 1999), p. 235-236.

Omella, Ester; Permanyer, Jordi; Reyes, Lourdes. "Els plans municipals de biblioteques: contextualització i situació a Catalunya". *BiD* núm. 8 (jul. 2002).
<<http://www.ub.es/biblio/bid/08omella.htm>>. [Consulta: 9 setembre 2002].

Partit dels Socialistes de Catalunya. *El llibre blanc de la cultura a Catalunya: un futur per a la cultura catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1999. 379 p.

Perspective of public library use 2: a compendium of survey information. Loughborough: Library and Information Statistics Unit (LISU). London: Book Marketing Ltd, 1999. (British Library Research and Innovation report; 166).

PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks). *Digital guidelines*. <<http://www.pulmanweb.org/DGMs/DGMs.htm>> [Consulta: 4/09/2002].

Romero, Santi. *L'Arquitectura de la Biblioteca. Recomanacions per a un projecte integral*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2001. (Col·lecció "Papers Sert", 5).

Stueart, Robert D. *Gestió de biblioteques i centres d'informació*. Lleida: Pagès Editors; Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998. 443 p. (Materials per a la biblioteca pública; 2).

Unesco. *Informe mundial sobre l'educació 1992*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1992. 149 p.

Vidulli, Paola. *Diseño de bibliotecas. Guía para planificar y proyectar bibliotecas públicas*. Gijón: Trea, 1998.

Plans estratègics de Biblioteques a nivell municipal:⁶¹

Pla de biblioteques de Barcelona 1998-2010: les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, 1998. 242 p. Disponible també en línia: <http://www.bcn.es/icub/biblioteques/pagstot/pla_98-10.html>.

«Pla de biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat». [Document inèdit. Aprovat pel Ple el 3 d'octubre de 1997].⁶²

⁶¹ Aquest apartat no inclou la referència als municipis que tot i estar treballant en un pla de biblioteques a nivell local, no tenen conclòs el projecte.

⁶² Existeix un document previ editat: *Més i millors biblioteques a l'Hospitalet: Pla de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat*. L'Hospitalet de Llobregat: Ajuntament, 1997.

«Pla de biblioteques de Sabadell. Xarxa Municipal». [Document inèdit. 1997. Aprovat pel Ple el 29 d'octubre de 1997].⁶³

< <http://www.ajsabadell.es/ca/educicult/default.htm>>.

«Pla de biblioteques de Terrassa». [Document inèdit. Aprovat pel Ple el 26 de febrer del 1998].

<<http://www.ajterrassa.es/>>.⁶⁴

⁶³ Existeix un Mapa de Biblioteques posterior, de l'any 1998, que no està aprovat per Ple. Ja el 1988 Sabadell havia realitzat un informe sobre la Xarxa de Biblioteques Públiques de la ciutat (maig de 1988).

⁶⁴ Podeu obtenir informació específica del Pla Municipal de Biblioteques dins de la nova web de la Biblioteca Central de Terrassa: <<http://www.ajterrassa.es/bct/>>.

A N E X O S

A N N E X 1

MANIFEST DE LA UNESCO PER A BIBLIOTECA PÚBLICA

Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública 1994 ⁶⁵

Pròleg

La llibertat, el progrés i el desenvolupament de la societat i dels individus són valors humans fonamentals. Aquests només s'aconseguiran mitjançant la capacitat de ciutadans ben informats per exercir els seus drets democràtics i tenir un paper actiu en la societat. La participació constructiva i el desenvolupament de la democràcia depenen tant de la formació completa com de l'accés lliure i sense límits al coneixement, al pensament, a la cultura i a la informació.

La biblioteca pública, l'accés local cap al coneixement, proporciona les condicions bàsiques per aprendre al llarg dels anys, per decidir lliurement i per al desenvolupament cultural de l'individu i dels col·lectius.

Aquest Manifest declara que la UNESCO creu en la biblioteca pública com a força viva per a l'educació, la cultura i la informació, i com a agent essencial per aconseguir la pau i el benestar espiritual a través del pensament d'homes i dones.

Per aquesta raó, la UNESCO anima els governs nacionals i locals a donar suport i a comprometre's activament en el desenvolupament de les biblioteques públiques.

La Biblioteca Pública

La biblioteca pública és un centre local d'informació que facilita tot tipus de coneixement i informació als seus usuaris.

Els serveis de la biblioteca pública es fonamenten en la igualtat d'accés per a tothom, sense tenir en compte l'edat, la raça, el sexe, la religió, la nacionalitat o la classe social. Cal oferir serveis i materials específics a aquells usuaris que, per alguna raó, no poden utilitzar els serveis i materials habituals, com és el cas de minories lingüístiques, persones amb discapacitats o gent hospitalitzada o empresonada.

Tots les grups d'edat han de trobar material adequat a les seves necessitats. Els fons i els serveis han d'incloure tot tipus de suports adients, tant en tecnologia moderna com en material tradicional. Són fonamentals l'alta qualitat i l'adequació a les necessitats els condicionaments locals. El fons ha de reflectir les tendències actuals i l'evolució de la societat com també la memòria de l'esforç i la imaginació de la humanitat.

Els fons i els serveis no haurien d'estar sotmesos a cap forma de censura ideològica, política o religiosa, ni tampoc a pressions comercials.

⁶⁵ Traduït pel grup de Biblioteca Pública del Col·legi Oficial de Bibliotecaris–Documentalistes de Catalunya <<http://www.cobdc.org/>>. Aquest Manifest es troba disponible a: <<http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/catal.pdf>>.

Missions de la Biblioteca Pública

Les següents missions clau, referents a la informació, l'alfabetització, l'educació i la cultura haurien de ser l'essència dels serveis de la biblioteca pública:

- 1- Crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys;
- 2- Donar suport tant a la formació individual i la formació autodidacta com a la formació acadèmica en tots els nivells;
- 3- Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu;
- 4- Estimular la imaginació i la creativitat dels nens i les nenes i dels joves;
- 5- Fomentar el coneixement del llegat cultural, la valoració de les arts, els descobriments científics i les innovacions;
- 6- Facilitar l'accés a les expressions culturals de totes les manifestacions artístiques.
- 7- Encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural;
- 8- Donar suport a la tradició oral;
- 9- Garantir l'accés dels ciutadans a tota mena d'informació de la comunitat;
- 10- Proveir serveis informatius adients a les empreses, a les associacions i als grups d'interès d'àmbit local;
- 11- Facilitar l'aprenentatge en l'ús de la informació i dels mitjans informàtics per accedir-hi;
- 12- Potenciar i participar en les activitats i els programes d'alfabetització per a totes les edats i iniciar aquestes activitats quan sigui necessari.

Finançament, legislació i xarxes

La biblioteca pública ha de ser, en principi, gratuïta. La biblioteca pública és responsabilitat de les administracions local i nacional. Ha de tenir el suport d'una legislació específica i ha de ser finançada pels governs nacionals i locals. Cal que sigui un component essencial de qualsevol estratègia a llarg termini per a la cultura, la provisió d'informació, l'alfabetització i l'educació. Per assegurar la coordinació i la cooperació entre biblioteques a escala nacional, la legislació i els plans estratègics han de definir i promoure, també, una xarxa bibliotecària nacional basada en estàndards de servei acordats.

La xarxa de biblioteca pública ha de ser dissenyada en relació amb les biblioteques nacionals, regionals, d'investigació i especialitzades, com també amb les biblioteques escolars, d'institut i universitàries.

Funcionament i gestió

Cal formular una política clara, que defineixi els objectius, les prioritats i els serveis en relació a les necessitats de la comunitat local. La biblioteca pública ha de ser organitzada de manera eficaç i ha de mantenir estàndards professionals de funcionament.

Cal assegurar la cooperació amb interlocutors rellevants –per exemple, grups d'usuaris i altres professionals tant a escala local, regional, nacional com internacional–.

Els serveis han de ser físicament accessibles a tots els membres de la comunitat. Això implica que els edificis de les biblioteques públiques han d'estar ben situats, amb bones condicions per a la lectura i l'estudi, i també han de tenir les tecnologies adequades i un horari d'obertura al públic suficient i convenient per als usuaris. De la mateixa manera s'han d'establir serveis

externs per a aquelles persones que no poden anar a la biblioteca.

Els serveis de la biblioteca s'han d'adaptar a les diferents necessitats de les comunitats en àrees rurals i urbanes.

El bibliotecari és un intermediari actiu entre els usuaris i els recursos. La formació professional i continuada del bibliotecari és indispensable per garantir uns serveis adequats.

Cal oferir programes de projecció exterior i de formació dels usuaris, a fi d'ajudar-los a treure el màxim profit de tots els recursos.

Implantació del Manifest

Amb aquest Manifest s'insta els qui prenen decisions a escala nacional i local i la comunitat bibliotecària, en general, que apliquin els principis que s'hi expressen.

Novembre 1994

A N N E X 2

CONVENI TIPUS ENTRE ELS AJUNTAMENTS I LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

A Barcelona, el dia

REUNITS

D'una banda, l'Il·lm. Sr., Diputat-President de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, assistit pel Sr., Secretari de la Corporació.

I de l'altre, l'Il·lm. Sr., Alcalde-President de l'Ajuntament de , assistit pel Secretari d'aquest Ajuntament Sr.

Les parts esmentades es reconeixen mútuament la capacitat legal necessària per obligar-se i, a l'efecte,

MANIFESTEN

Que la promoció de la igualtat d'oportunitats per a tothom està entre els mòbils bàsics en què s'ha de basar el govern democràtic dels ciutadans. En la societat de la informació que s'està conformant de manera accelerada, aquesta igualtat passa de manera essencial per la democratització de la informació, posant-la a l'abast del ciutadà, acompanyada dels mitjans que li han de permetre qualificar-la, triar-la, processar-la i fer-ne ús profitosament, és a dir, convertir-la en coneixement.

Que, en aquest sentit, la biblioteca pública, d'àmbit municipal, tan propera al ciutadà, està cridada a fer un paper cabdal amb la seva transformació en centre local d'informació: un espai públic obert, on s'apleguin i es posin a l'abast de tothom els diversos suports i fonts de la informació existents, així com els corresponents equips tecnològics; on es presti un assessorament qualificat als usuaris i pugui tenir-hi lloc una relació d'intercanvi entre ells, que els permetin moure's en les pistes de la informació de manera útil a les seves necessitats.

Que la Llei Reguladora de les Bases de Règim Local (7/1985, art. 26.1b) de l'Estat i la Llei Municipal de Règim Local de Catalunya (8/1987, art. 64b) estableixen la biblioteca pública com a servei municipal, que és obligatori per als municipis de més de cinc mil habitants.

Que la Llei Reguladora de les Bases de Règim Local (7/1985, art. 36.2b) de l'Estat i la Llei Municipal de Règim Local de Catalunya (8/1987, art. 89.4) estableixen la competència funcional de les diputacions respecte del serveis municipals, a desenvolupar mitjançant fórmules diverses d'assistència i cooperació.

Que la Diputació de Barcelona exerceix aquesta competència funcional en base a la responsabilitat directa de l'Ajuntament sobre la biblioteca i d'acord tant amb el règim de prioritats que es desprèn del Programa bibliotecari de la Diputació com amb allò que disposa la legislació vigent al respecte.

ANTECEDENTS

El Ple de l'Ajuntament, en sessió de data....., va adoptar l'acord de crear una biblioteca pública per a la qual disposa d'un solar (o equipament) municipal. (o va adoptar l'acord de traslladar la biblioteca.....a un nou espai....., cosa que comportarà la seva ampliació i la millora dels serveis que ofereix.)

El Pla de Cooperació i Assistència Local de 19....., aprovat per la Diputació de Barcelona, va incloure, dins del Programa Sectorial de Biblioteques, un ajut deEuros per a la construcció i l'equipament d'aquesta biblioteca.

Per tot això, ambdues parts, de mutu acord, subscriuen el present conveni, amb les següents

CLÀUSULES

PRIMERA: OBJECTIU

L'objectiu d'aquest conveni és regular les funcions d'assistència, prestació de serveis i altres formes de cooperació que la Diputació ofereix a l'Ajuntament de, en relació amb la biblioteca que s'especifica, de la qual l'Ajuntament n'és titular; així com establir els requeriments mínims que la biblioteca ha de complir per poder rebre aquest suport.

La biblioteca tindrà condició de servei públic municipal. I formarà part de la Xarxa de biblioteques que la Diputació gestiona concertadament amb els ajuntaments de la seva demarcació.

SEGONA: DENOMINACIÓ DE LA BIBLIOTECA

La biblioteca, ubicada al carrer de, amb una superfície útil de m² i que compleix els requeriments mínims fixats respecte de les seves dimensions i serveis bàsics, es denominarà Biblioteca

En el rètol de l'entrada hi constarà el nom de la biblioteca, l'emblema de l'Ajuntament i l'emblema de la Diputació. El disseny del rètol seguirà el model de la Diputació o bé model específic quan l'ajuntament disposi d'un disseny propi per a les retolacions.

TERCERA: MODIFICACIONS

Qualsevol modificació de l'equipament o dels serveis es realitzarà de comú acord entre l'Ajuntament i la Diputació.

QUARTA: DIRECCIÓ

La biblioteca disposarà d'un director o directora que dependrà de l'Ajuntament en el desenvolupament de la seva comesa i que comptarà amb l'assessorament i el suport tècnic de la Diputació, d'acord amb allò que estableix al respecte la clàusula cinquena (punt 1.5).

CINQUENA: COMPROMISOS

5ª.1. La Diputació s'obliga a:

5ª.1.1. *Subministrar/completar* el fons documental inicial de la biblioteca, amb el tractament catalogràfic necessari i amb la seva incorporació al Catàleg Col·lectiu.

5ª.1.2. Subministrar la instal·lació informàtica i els corresponents equips bàsics.

5ª.1.3. Aportar, si és el cas, el director o directora i el personal bibliotecari titulat i cobrir-ne les suplències. Aquest personal, orgànicament depenent de la Diputació, dependrà de l'Ajuntament en el desenvolupament de la seva comesa. L'Ajuntament, d'altra banda, participarà en el procés de selecció del director o directora que endegarà la Diputació.

5ª.1.4. Facilitar el treball en xarxa entre el personal de les biblioteques per a l'intercanvi d'experiències i iniciatives.

5ª.1.5. Oferir formació tècnica al personal de la biblioteca, a través de plans de formació.

5ª.1.6. Subministrar periòdicament un fons de manteniment de documents i de publicacions periòdiques, amb el tractament catalogràfic necessari.

5ª.1.7. Mantenir el Catàleg Col·lectiu de la Xarxa.

5ª.1.8. Mantenir l'accés al Catàleg Col·lectiu del Sistema de Lectura Pública de Catalunya i al Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes i de la Biblioteca de Catalunya.

5ª.1.9. Mantenir l'accés als altres sistemes d'informació existents.

5ª.1.10. Mantenir l'accés dels ciutadans a l'Internet, tot subministrant els equips informàtics necessaris per fer-ho possible.

5ª.1.11. Mantenir el sistema informàtic instal·lat per la Diputació i assumir-ne les despeses de comunicació.

5ª.1.12. Tractar les dades estadístiques de la biblioteca i elaborar estudis d'avaluació.

5ª.1.13. Cooperar en actuacions destinades a la promoció de la lectura.

5ª.2. L'Ajuntament s'obliga a:

5ª.2.1. Gestionar la biblioteca i garantir que presti els serveis bàsics de lectura pública, en els termes que recull la clàusula sisena.

5ª.2.2. Elaborar el Pla d'objectius i activitats anual.

5ª.2.3. Aportar, si és el cas, el personal sense titulació bibliotecària i cobrir-ne les suplències.

5ª.2.4. Destinar els recursos econòmics necessaris per realitzar programes de promoció de la biblioteca i dels seus serveis, així com per endegar campanyes de promoció de la lectura, en el marc del Pla d'Objectius i Activitats anual.

5ª.2.5. Aportar els recursos necessaris per a l'adquisició de documents i publicacions periòdiques, destinats a completar els fons de la biblioteca i a donar resposta a les demandes específiques del municipi. Aquesta aportació tendirà a representar el 50% de la totalitat.

5ª.2.6. Mantenir l'edifici. I fer-se càrrec de les assegurances tant de l'edifici com del seu contingut, llevat de l'equipament informàtic.

5ª.2.7. Mantenir i reposar les instal·lacions i els equips, feta excepció dels equips informàtics vinculats al sistema informàtic de la Diputació.

5ª.2.8. Satisfer les despeses dels subministraments derivats de l'activitat de la biblioteca.

5ª.2.9. Garantir una correcta senyalització de la biblioteca, tant a la seva entrada de façana, amb indicació de l'horari del servei, com a la senyalització viària de la ciutat.

5ª.2.10. Subministrar l'equip audiovisual bàsic.

5ª.2.11. Subministrar l'equip antifurts bàsic.

SISENA: FUNCIONS I SERVEIS

Aquesta biblioteca farà funcions de biblioteca central urbana (o local o filial...) a

Com a biblioteca pública, ha d'oferir els serveis bàsics d'informació i préstec per al conjunt de la població, així com serveis específics per a la població infantil i juvenil. Aquests serveis bàsics es presten amb els recursos documentals de la biblioteca, els del conjunt de la Xarxa en règim de préstec interbibliotecari , així com amb l'accés públic a la xarxa telemàtica general.

Ha de tenir assignat, com a mínim, personal tècnic en el nombre i la qualificació que s'especifica. Ha de mantenir, com a mínim, un horari de servei de biblioteca de hores setmanals.

Ha d'assumir les funcions de coordinació i cooperació amb les biblioteques (o bé: com a biblioteca filial, prestarà el seu servei amb el suport de la biblioteca).

SETENA: COMISSIÓ DE SEGUIMENT

Dins del termini dels dos mesos següents a la signatura d'aquest conveni, es constituirà una Comissió de Seguiment de la seva aplicació. La formaran: el director o directora de la biblioteca, un representant de l'Ajuntament i un representant de la Diputació.

VUITENA: VIGÈNCIA

Aquest conveni s'estableix amb una vigència indefinida. Cada part podrà procedir a rescindir-lo mitjançant un avís previ a l'altra part, per escrit i amb sis mesos d'anticipació.

I, en prova de conformitat, ambdues parts signen aquest conveni, per duplicat i a un sol efecte, en el lloc i data esmentats a l'encapçalament.

L'ALCALDE-PRESIDENT
DE L'AJUNTAMENT DE

EL DIPUTAT-PRESIDENT
DE L'ÀREA DE CULTURA,

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT,

EL SECRETARI DE LA DIPUTACIÓ,

ANNEX 3

ELS ESTÀNDARDS D'EQUIPAMENTS I SERVEIS DEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES. ELS ESTÀNDARDS BÀSICS DE COOPERACIÓ

PARÀMETRES BÀSICS DE BIBLIOTECA PÚBLICA

Revisió: Desembre 2001	Biblioteca filial	Biblioteca local				Central urbana			Central comarcal		
	municipis 3.000 hab.	municipis 5.000 hab.	municipis 10.000 hab.	municipis 20.000 hab.	municipis 30.000 hab.	municipis 50.000 hab.	municipis 70.000 hab.	municipis <30.000 hab.	municipis 30.000 hab.	municipis 100.000 hab.	

FONS DOCUMENTAL

FONS DOCUMENTAL INICIAL- FINAL

Informació/Referència (volums)	300- 450	500- 750	750-1.100	1.200-1.650	1.500-2.000	1.900-2.500	2.500-3.200	1.300-1.750	1.700-2.300	2.600-3.300
General (documents)	2.500-4.750	4.400-8.000	7.700- 12.800	12.800-27.150	16.500-34.500	24.000-51.500	34.000-73.300	14.200-29.950	18.000-37.950	36.000-76.700
Infantil (documents)	900-1.700	1.600-2.750	2.750-4.500	4.400-8.000	5.500-10.500	8.600-15.000	12.000-21.000	4.700-8.800	6.000-11.250	12.000-22.000
Música (CDs)	300- 600	500-1.000	800-1.600	1.600-3.200	2.000-4.000	3.000-6.000	4.000-7.500	1.800-3.500	2.300-4.500	4.400-8.000
TOTAL	4.000-7.500	7.000-12.500	12.000-20.000	20.000-40.000	25.500-51.000	37.500-75.000	52.500-105.000	22.000-44.000	28.000-56.000	55.000-110.000
Revistes (títols)	45-50	90-100	100-110	160-180	200-220	220-240	240-260	150-170	220-240	240-260

Nota:

En municipis on existeixen 2 o més biblioteques, la distribució del fons per les diferents tipologies de biblioteques pot revertir en una reducció del fons final de la biblioteca central a l'entorn d'un 10%.

Central Urbana	Central Urbana	Central Comarcal	Central Comarcal
Final: -10% aprox.	Final: -10% aprox.	Final: -10% aprox.	Final: -10% aprox.
Biblioteca local: Inicial: 10.000 Final: 18.000	Biblioteca local 1: Inicial: 10.000 Final: 18.000	Biblioteca local: Inicial: 10.000 Final: 18.000	Biblioteca local 1: Inicial: 10.000 Final: 18.000
	Biblioteca local 2: Inicial: 10.000 Final: 18.000		Biblioteca local 2: Inicial: 10.000 Final: 18.000

MOBILIARI

PUNTS DE LECTURA (*)

Àrea de revistes	12	16	20	24	28	40	46	24	30	50
Zona d'informació i fons general	20	30	44	52	80	106	150	52	84	176
Espai de música i imatge	3	4	5	6	7	8	10	6	7	10
Zona infantil	14	20	26	32	36	40	44	32	38	48
TOTAL 49	70	95	114	151	194	250	114	159	284	
<i>Espai polivalent</i>	40	50	60	70	90	100	140	70	96	160

PUNTS DE CONSULTA INFORMÀTICA

D'accés públic										
Consulta de catàleg	2	3	4	6	7	8	9	6	7	10
Internet	2	4	5	6	7	9	11	6	7	12
De treball intern										
Punts de treball (gestió)	3	5	7	8	10	14	16	8	10	18
<i>Espai multimèdia</i>	--	--	--	5	6	7	8	5	6	10
PRESTATGES (METRES LINEALS) (**)	209	348	558	1.115	1.422	2.091	2.927	1.227	1.564	3.067
EXPOSITORS DE CD-225 CD/MÒDUL-60x90 cm	2	3	4	8	10	15	19	9	12	20
EQUIPAMENT AUTOPRÉSTEC (***)	--	--	--	--	--	1	2	--	1	2

(*) No es contemplen els dels espais de suport, espais multimèdia ni els dels espais de treball. (**) El resultat contempla els metres lineals de prestatges necessaris per donar cabuda a la col·lecció final de lliure accés. Cal considerar, a més, les necessitats de magatzem. (***) Aquesta relació és de referència. A l'hora del seu establiment es valorarà en cada cas el nombre de préstecs diaris previstos.

PARÀMETRES BÀSICS DE BIBLIOTECA PÚBLICA

Revisió: Desembre 2001

	Biblioteca filial		Biblioteca local				Central urbana			Central comarcal	
	municipis 3.000 hab.	municipis 5.000 hab.	municipis 10.000 hab.	municipis 20.000 hab.	municipis 30.000 hab.	municipis 50.000 hab.	municipis 70.000 hab.	municipis < 30.000 hab.	municipis 30.000 hab.	municipis 100.000 hab.	

EDIFICI

(en m²)

ZONA ACOLLIDA I PROMOCIÓ

Vestíbul	40	60	80	110	140	160	250	110	150	260
Espai polivalent	50	70	80	90	110	130	180	90	120	200
Magatzem	10	10	10	10	15	20	20	10	20	25
Àrea de revistes	50	60	80	100	120	180	220	100	130	250

ZONA D'INFORMACIÓ I FONTS GENERAL

Àrea d'informació i referència	60	75	130	150	210	250	350	150	220	400
Àrea de fons general	80	125	220	300	490	700	1.050	300	500	1.300
Espai de música i imatge	30	50	60	70	100	140	160	70	110	200
Espais de suport	--	25	40	40	60	120	120	40	60	125
Espai multimèdia	--	--	--	20	25	30	40	20	25	40

ZONA INFANTIL

Àrea de coneixements	40	60	95	120	150	175	200	120	160	215
Àrea d'imaginació	40	60	110	135	120	135	150	135	130	175
Espai petits lectors	--	--	--	--	50	65	75	--	50	75
Espai de suport	--	20	20	25	30	50	65	25	50	70

ZONA DE TREBALL INTERN

Despatx direcció	15	20	20	20	15	15	15	15	15	15
Sala reunions	--	--	--	--	15	20	20	15	20	20
Espai de treball	15	35	45	65	20	25	35	20	30	50
Magatzem (*)	--	--	--	--	75	100	120	65	90	150
Descans personal	--	10	10	15	15	25	30	15	20	30

Total superfície de programa	430	680	1.000	1.270	1.760	2.340	3.100	1.300	1.900	3.600
-------------------------------------	------------	------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Total superfície construïda	581	918	1.350	1.715	2.376	3.159	4.185	1.755	2.565	4.860
------------------------------------	------------	------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

(*) En magatzems de superfície superior a 100 m² cal considerar la viabilitat de compactes. Aquest fet condicionarà la superfície del magatzem, així com l'adequació de l'estructura.

(**) Inclou zones logístiques i constructives

PERSONAL

Recursos humans

Director-bibliotecari	--	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bibliotecaris	--	--	--	1	2	2-3	3-4	1	2	4-5
Tècnics auxiliars (*)	1	2-3	3-4	4	5-6	7-8	9-11	4	6	12-14
Ajudants de servei	1	--	--	1	1	2	2	1	1	2

Hores setmanals de servei	25	30	34	34	40	45	50	34	40	60
---------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Nota: Aquesta previsió de personal vé condicionada per l'espai de l'equipament i la seva distribució. Els càlculs contempnen jornades de treball de 35 hores.

(*) En el cas de la biblioteca filial, el tècnic auxiliar assumirà la direcció del centre.

ANNEX 4
PARÀMETRES DE DESPESA D'INVERSIÓ INICIAL I DE FUNCIONAMENT I MANTENIMENT ANUAL
DEL SERVEI BIBLIOTECARI PER TIPOLOGIA DE BIBLIOTECA I DIMENSIONS DEL MUNICIPI

ESTÀNDARDS ECONÒMICS

Despeses previstes d'inversió inicial per tipologia de biblioteca i dimensió del municipi.

Revisió: Desembre 2001

Bibliobús	Biblioteca filial	Biblioteca local				Biblioteca central urbana			Biblioteca central comarcal		
	3.000 hab.	5.000 hab.	10.000 hab.	20.000 hab.	30.000 hab.	50.000 hab.	70.000 hab.	< 30.000 hab.	30.000 hab.	100.000 hab.	

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Equipament informàtic	10.820 €	24.040 €	42.070 €	54.090 €	60.100 €	66.110 €	78.130 €	90.150 €	60.100 €	72.120 €	90.150 €
Fons documental (Mitjana cost document: 16,23 Euros)	84.140 €	64.900 €	113.600 €	194.730 €	324.550 €	413.800 €	608.525 €	851.935 €	357.000 €	454.365 €	892.500 €
Vehicle (1)	240.400 €										
Total Diputació de Barcelona	335.360 €	88.940 €	155.670 €	248.820 €	384.650 €	479.910 €	686.655 €	942.085 €	417.100 €	526.485 €	982.650 €

AJUNTAMENT (2)

Obra Civil (902 Euros/m ² construït)		524.062 €	828.036 €	1.217.700 €	1.546.930 €	2.143.152 €	2.849.418 €	3.774.870 €	1.583.010 €	2.313.630 €	4.383.720 €
Mobiliari (210 Euros/m ² sup. programa)		90.300 €	142.800 €	210.000 €	266.700 €	369.600 €	491.400 €	651.000 €	273.000 €	399.000 €	756.000 €
Equipament audiovisual i antifurt		6.000 €	30.050 €	37.850 €	37.850 €	48.080 €	48.080 €	60.100 €	37.850 €	48.080 €	60.100 €
Total Ajuntament (Euros)		620.362 €	1.000.886 €	1.465.550 €	1.851.480 €	2.560.832 €	3.388.898 €	4.485.970 €	1.893.860 €	2.760.710 €	5.199.820 €

Total inversió inicial	335.360 €	709.302 €	1.156.556 €	1.714.370 €	2.236.130 €	3.040.742 €	4.075.553 €	5.428.055 €	2.310.960 €	3.287.195 €	6.182.470 €
-------------------------------	------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Nota: Els càlculs estan realitzats en base als valors inferiors de cada franja.

(1) El cost del vehicle del bibliobús inclou també la despesa de l'equipament.

(2) Els ajuts de la Diputació de Barcelona a través de "Xarxa Barcelona, Municipis de Qualitat" es poden aplicar a qualsevol dels conceptes que assumeix l'ajuntament en la inversió inicial.

ESTÀNDARDS ECONÒMICS

Despeses previstes de funcionament i manteniment anual per tipologia de biblioteca i dimensió del municipi

Revisió: Desembre 2001

Bibliobús	Biblioteca filial	Biblioteca local				Biblioteca central urbana			Biblioteca central comarcal		
	3.000 hab.	5.000 hab.	10.000 hab.	20.000 hab.	30.000 hab.	50.000 hab.	70.000 hab.	<30.000 hab.	30.000 hab.	100.000 hab.	

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Fons documental (1)	9.000 €	7.210 €	10.217 €	16.230 €	20.285 €	25.965 €	38.165 €	53.250 €	22.390 €	28.400 €	55.900 €
Manteniment informàtic	1.800 €	9.000 €	12.025 €	13.225 €	15.025 €	18.030 €	19.235 €	21.035 €	21.035 €	22.840 €	24.040 €
Manteniment vehicle / local	15.000 €										
Subscripcions	1.300 €	1.800 €	4.210 €	5.410 €	6.615 €	9.015 €	9.615 €	10.220 €	9.015 €	9.620 €	10.220 €
Promoció de la lectura i dels serveis	3.000 €										
Personal	60.100 €	24.040 €	39.065 €	39.065 €	69.120 €	99.170 €	129.220 €	159.270 €	69.115 €	99.170 €	188.720 €
Altres (2)	9.020 €	4.205 €	6.550 €	7.400 €	11.100 €	15.220 €	19.625 €	24.380 €	12.160 €	16.000 €	27.890 €
Total Diputació de Barcelona	99.220 €	46.255 €	72.067 €	81.330 €	122.145 €	167.400 €	215.860 €	268.155 €	133.716 €	176.030 €	306.770 €

AJUNTAMENT

Fons documental (1) (3)			10.217 €	16.230 €	20.285 €	25.965 €	38.165 €	53.250 €	22.390 €	28.400 €	55.900 €
Subscripcions			600 €	1.000 €	1.200 €	1.800 €	2.200 €	2.400 €	2.000 €	2.400 €	2.700 €
Manteniment equipament i consums (4)		17.430 €	27.540 €	40.500 €	51.450 €	71.280 €	94.770 €	125.550 €	52.650 €	76.950 €	145.800 €
Manteniment informàtic (5)	600 €		900 €	1.500 €	1.800 €	2.400 €	2.705 €	3.000 €	2.400 €	2.700 €	3.000 €
Personal		18.030 €	72.120 €	96.160 €	114.190 €	162.270 €	228.385 €	276.470 €	114.200 €	162.270 €	348.590 €
Promoció de la lectura i dels serveis		3.000 €	4.200 €	6.000 €	6.000 €	7.200 €	8.400 €	9.000 €	7.200 €	8.420 €	9.000 €
Total Ajuntament	600 €	38.460 €	115.577 €	161.390 €	194.925 €	270.915 €	374.624 €	469.670 €	200.840 €	281.140 €	564.990 €

Total Despesa	99.820 €	84.715 €	187.644 €	242.720 €	317.070 €	438.315 €	590.484 €	737.825 €	334.556 €	457.170 €	871.760 €
----------------------	-----------------	-----------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Nota: Els càlculs estan realitzats en base als valors inferiors de cada franja.

(1) La inversió en fons documental s'ha calculat amb la mitjana de cost per document de 16,23 Euros. En el càlcul de despesa de fons no està inclosa l'aportació de la Generalitat de Catalunya pel suport genèric (aproximadament un 30 %).

(2) Repercussió dels serveis centralitzats.

(3) El càlcul de la inversió d'actualització de fons s'ha fet calculant que el municipi aportí el mateix que la Diputació.

(4) El manteniment d'espais s'ha de comptar a 30 Euros/m² construït, aproximadament. Aquesta quantitat inclou també els subministraments.

(5) Del bibliobús, els ajuntaments n'assumeixen el cost de les comunicacions.

A N N E X 5

MISSIONS I FUNCIONS BÀSIQUES DEL PERSONAL DE BIBLIOTEQUES

• **Direcció de les biblioteques**

La persona titular de la direcció de la biblioteca és la màxima responsable tècnica del centre i exerceix la direcció de tot el seu personal.

Els directors de biblioteca han de tenir la titulació exigida al personal bibliotecari (titulació universitària de diplomatura en Biblioteconomia i Documentació o de Llicenciatura en Documentació), excepte en les biblioteques centrals urbanes i en les biblioteques centrals comarcals de ciutats de més de 30.000 habitants, en les quals la persona titular de la direcció ha de tenir, a més de la diplomatura en Biblioteconomia i Documentació, una Llicenciatura.⁶⁶

La llei preveu que en les biblioteques filials les funcions de direcció poden ser assumides per una persona tècnica auxiliar de biblioteca, sota la supervisió de la direcció de la biblioteca local o central corresponent.

Missió del lloc: gestió de la biblioteca, direcció i supervisió del funcionament de la biblioteca.

Funcions bàsiques: gestionar l'equipament per a l'assoliment de la seva finalitat; establir els plans d'acció a dur a terme i concretar-ho en plans d'objectius anuals; gestionar els recursos econòmics assignats; gestionar els recursos humans de la biblioteca i facilitar la comunicació entre el personal; planificar i organitzar les diferents activitats de la biblioteca, d'acord amb els plans d'objectius anuals; recollir estadístiques i elaborar indicadors que permetin el seguiment de l'activitat; avaluar els serveis de la biblioteca i elaborar la memòria anual d'activitat del centre; analitzar les necessitats d'informació de la comunitat, incloses les d'aquells que no poden desplaçar-se a la biblioteca, i vetllar per tal que s'hi doni resposta; establir la política de col·lecció de la biblioteca; supervisar el procés de selecció i adquisició del material de fons local i d'interès específics; gestionar el servei d'informació, i facilitar la informació requerida pels usuaris, ja sigui mitjançant els fons propis com d'altres centres; elaborar i mantenir actualitzades les fonts d'informació de la biblioteca; elaborar i promoure plans d'activitats de difusió de la biblioteca i de promoció de la lectura; col·laborar amb altres equipaments i serveis d'informació del municipi; atendre a la conservació del centre; entre d'altres.

• **Personal bibliotecari**

Correspon al personal bibliotecari la realització de funcions tècniques de caràcter bibliotecari. El personal bibliotecari ha de tenir titulació universitària de diplomatura en Biblioteconomia i Documentació o de Llicenciatura en Documentació.

⁶⁶ Actualment pot ser en qualsevol disciplina. Després de l'any 2004 la llicenciatura requerida serà en Documentació.

Missió del lloc: suport tècnic en l'àmbit de la biblioteconomia, documentació i de tots els processos d'informació de la biblioteca pública.

Funcions bàsiques: organitzar i controlar els recursos de que disposa la biblioteca; organitzar, catalogar, classificar i fer el manteniment del fons bibliogràfic i documental de la biblioteca; gestionar el procés de selecció i adquisició de nous documents de fons local, d'interès específic; gestionar el servei d'informació, i facilitar la informació requerida pels usuaris, ja sigui mitjançant els fons propis com d'altres centres; elaborar i mantenir actualitzats catàlegs, guies, bibliografies, dossiers i altres documents similars per tal d'apropar la informació als usuaris; crear i mantenir bases de dades per atendre les necessitats de la biblioteca i dels seus usuaris; organitzar i supervisar el servei de préstec; organitzar activitats de difusió de la biblioteca i de promoció de la lectura i fer-ne l'avaluació; realitzar estudis sobre els serveis que presta la biblioteca per tal d'adaptar-los a les necessitats dels usuaris; elaborar gràfics, estadístiques i indicadors que permetin avaluar l'activitat de la biblioteca; donar suport al director del centre i aportar suggeriments per a la millora del servei; entre d'altres.

• **Personal tècnic auxiliar de biblioteca**

Correspon al personal tècnic auxiliar de biblioteca realitzar les tasques més operatives de la biblioteca i donar suport al personal bibliotecari en les funcions tècniques de caràcter bibliotecari. El personal tècnic auxiliar de biblioteca ha de tenir titulació acadèmica de cicle formatiu de grau mig, batxillerat o equivalent i ha de posseir els coneixements tècnics necessaris per a l'exercici de les funcions que li corresponen.

Missió del lloc: suport tècnic i operatiu del funcionament de la biblioteca.

Funcions bàsiques: donar suport a la gestió general de la biblioteca; informar als usuaris sobre aspectes generals de funcionament, organització i recursos de la biblioteca; informar sobre els recursos i activitats al municipi; realitzar les tasques vinculades al servei de préstec; donar d'alta al sistema als nous usuaris de la biblioteca; donar suport a les activitats culturals i de dinamització del servei; preparar les dades estadístiques; preparar guies, dossiers i informació específica segons les necessitats de la biblioteca; ordenar el material de la biblioteca, segons el sistema de classificació utilitzat; mantenir l'àrea de diaris i revistes; atendre el funcionament i manteniment dels equips informàtics i audiovisuals, i assessorar al públic sobre l'ús d'aquests mitjans; realitzar els processos materials relatius al tractament dels documents; donar suport a les tasques administratives del centre; entre d'altres.

La incorporació a les biblioteques de nous perfils professionals, vinculats especialment a l'àmbit de la informàtica, de les activitats d'animació o als serveis especials és cada vegada més habitual.